Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Олониитын-политическэ газетэ

1991 АВГУСТ 7 СРЕДА № 154 (18277) сэн 6 мүн.

Тэжээл бэлэдхэлгэ-91

ШИИДХЭГДЭХЭЭР АСУУДАЛНУУД БИИ

совхозой тэжээл бэлэдхэлгын долоон звено эдэ даалгагдаhан сабшалангууд дээрээ гараба. Мүнөө дүршэлтэй механизаторнууд Ц. Дармаев; В. Дарнов, С. Пермяков болон бусад үбhэшэдэй звеножа абахяй юм. Эдэ коллективүүдэй түрүүшын калай үндэр бүтээсэ түйлаха, hайн шанартай үбhэ гажэ оролдожо ябаhаниинь hайшаалтай.

Эндэ шиидхэхээр болоhон асуудалнууд яhала бии. профкомой түрүүлэгшэ К. Ж. Ошоровой мэдүүлэр, үбhэшэдэй звенонууд эдеэ хоолой эүйлнүүдээр өнгагдана. Иланганяа макароной эүйлнүүдээр, хилэталдадаг байха юм. Совхозой дирекциин эдэ дые шиидхэхэ гэжэ оролдолго хэды гаргаашье өнэрhээ юумэн дулдыдахагүй.

ялагын үедэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй ажалайнь түлбилгахаар гэжэ hанагдана. Энэ жэлэй сагай байдада абаха хэрэгтэй ха юм.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

районо.

ЭРШЬЕ, hҮНИШЬЕ

Адагай гахайн комплексын витаминтай ногооной гадаг АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегат эдэ үдэрөр халаанда хүдэлгэдэжэ байна. Эндэ машиннистСергей Игумнов, Сергей Типалов, Геннадий Жаркой, ныгин, грануляторщигуудаар Олег Овсянкин, Геаркой, Олег Прушкин, Александр Киселев гэгшэд ние илгангүй ажаллажа, байгша ондо дүн хамта о витаминтай ногооной гурил үйлэдбэрилхээр хадэнэр хэлэнэндээ хүрэжэ шадаха байна. Юуб гэхэлдэ тэжээлэй үргамалнуудай ургаса яhала hайнаар

бүүд нөдондошье жэлдэ энэл коллектив соогоо хүхидөө 967 тонно гурил гаргаhан байха юм. Тэрэ00 тонньонь гүрэндэ худалдажа, орондонь холимог далдажа абаа hэн.

мплексын директор Геннадий Яковлевич Поломошдүүлhэнэй өhоор, 500 гектар талмай дээрэ витаминной гурилда оруулгадаха ургамалнууд, 400 гектарто ургамалнууд таригдаhан байгаа. Ушар тиимэhээ гектар тарялан дээрэнээ 1500 тонно тэжээлэй едитэмжээнэй тэжээл үйлэдбэрилэгдэжэ абтаха болоно. гектар бүхэнhөө дунда зэргээр 1,5 тонно тэжээл илгдэхэнь гээшэ.

й татаhан түрүүшын 100 тонно витаминтай ногооной дэхи классай шанартайгаар тушаагдан абтаба.

н район.

М. ШАГДАРОВА.

САНАГАДА, МЭЛЭДЭ БАЙДАЛЫНЬ БИРАГҮЙ

Ерэхэ, 1991—1992 онуудай үбэлжэлгын үедэ ниитын болон хубиин ажахынуудай адуу малые гарэгүйгөөр харууhалжа гаргахын тула үбhэ тэжээл элбэг хүрэхөөр нөөсэлжэ абаха тон харюусалгатай ажал мүнөө хаа хаанагүй захалаад байна гээшэ ааб даа. Захааминай 11 совхоздо энэ жэлдэ бүхыдөө 25400 тонно үбhэн, 33650 тонно силос, 19855 тонно сенаж бэлэдхэгдэжэ абтахаар түсэблэгдэнхэй юм. Үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ харууhалагдаhан бүхы малай толгой бүхэндэнь дунда эзргээр 5,2 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээлэй нөөсэлэгдэнэн байгаа hаань, харин байгша ондо 6 центнер тэжээл бэлэдхэгдэхээр хараалагдана. Нёдондоной хиhоо ехэ тэжээл нөөсэлжэ абахын түлөө бүхы ажахынуудта үбhэшэдэй, силос болон сенаж дараха звенонуудай ажалыень тодо hайнаар эмхидхэхэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэлые али болохоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэй элдэб янзын урмашуулгануудые зохёохо, бии байhан ерга боломожнууда, тон баян нөөсэнүүдээ хаа хаанагүй гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ хэрэгтэй болоно. Тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулхын тула Захааминай совхозуудта мүнөө үедэ ямар хэмжээнүүд абтажа байна гээшэб?

Адуу малаа элбэг тэжээлээр хангажа, саашадань олоор усхэбэрилхын, мяха, hү, нооно үйлэдбэрилгээ горитойгоор нэмэхэ, ажахынгаа олзо оршын хэмжээе эрид дээшэлүүлхын тула юун хэрэгтэйб гэбэл, энэ хэрэгтэ үдэр бүхэнэй hанал табиха, оролдолго гаргаха өhотой. Эгээл энэ ушарта ходо оролдожо ябадаг хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй ажахынуудта тэжээлэй талаар яhала тодорхой ажал хэгдэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, Хамниин совхоздо (директорынь Буряадай ССР-эй ерадай депутат В. Б. Сүктоев) hүүлэй жэлнүүдтэ тэжээлэй бата бэхи басэтай болохын тула саг үргэлжын ажал эрхилэгдэнэ. Ганса энэ жэлдэ ажахыда сабшалан hайжаруулха талаар сонсохогдоhон 3 hарын турша соо бүхыдөө 360 гектар газар шулуу шохойhоо сэбэрлэгдээ, 50 гектар сабшалан дээрэ минеральна, 300 гектарта нютагай үтэгжүүлгэ оруулагдаа, 360 гектар талмай борнойлогдожо өөлэрүүлэгдээ. Совхоздо гүйсэд болон гүйсэд бэшэ онhожоруулагдаhан хоёр звено нуга сабшалан hайжаруулжа, тэжээл бэлэдхэхэ ажалаа саг үргэлжэ ябуулжа байха юм.

Энэ жэлэй үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ совхоз дотор мөртэй 15 трактор, тракторай 12 косилка, 4 тармуур, морин 20 косилка, 40 тармуур хүдэлгэгдэхөөр түсэблэгдэнхэй. Тэжээл бэлэдхэлгын 29 звено хүдэлмэриин номгон мориндоор гүйсэд хангагданхай. Эндэ жэл бүри үбhэнэй үедэ үреэ морид косилка болон тармуурта хүлэгдэжэ hургагдадаг байна.

Үнгэрhэн жэлдэ Хамниин совхоздо 2028 гектар сабшалан дээрэhээ бүхыдөө 21 мянган центнер үбhэн бэлэдхэгдэhэн hаа, байгша ондо 23,5 мянган центнер үбhэн нөөсэлэгдэжэ, абтахаар хараалагдаба. Мэхээртэ гэжэ газарта 30 тонно үбhэч hалхитуулан хатаагдаха байна.

Районой түрүү ажахынуудай нэгэн Михайловкын совхоздо (директорынь Б. Ц. Семенов) 13920 центнер үбhэ бэлэдхэжэ абахын тула 26 звено мүнөө өөhэд өөhэдынгөө даалгадаhан участогууд дээрээ гаранхай. Эдэнэй 22 звеноень малшад өөhэдөө хүтэлбэрилхэ юм. Ушарынь хадаа малшад өөлэдөө үбhэ тэжээлээ бэлэдхэхэдэ, шанарайньшье, хэмжээнэйньшье талаар hайса оролдохо, звеногой гэшүүдые бүтээсэтэйгээр, эрэбхитэйгээр хүдэлгэхэ эрхэ байдал байгуулдаг байна ёшуу. Тиимэhээ тэдэнэр өөрын шэглэлтэйгээр звенонуудаа бүридхэхые, бүхы юумээе hайнаар түхеэрхые оролдодог гээшэ.

— Манайда урдандаашье зэрим малшад тэжээлээ бэлэдхэжэ абадаг байгаа юм. Харин энэ жэлдэ морин болон гар хажууршадай звенонуудые малшад өөhэдөө хүтэлбэрилбэ. Тэжээлээ өөhэдөө бэлэдхэхэдэ, hүүлдэнь үбэлжэлгын үедэ тэрэнэйнгээ шанартань хэндэшье гомдолоо барижа hуухагүй бшуу. Хэрбээ дуталдашоо hаань, өөhэдөөл толгойгоо шааха ушартай болоно. Зүгөөр бидэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ харюусалгатай үедэ бүхы үбhэшэдтөө элдэб туhаламжа заатагүй хүргэжэ байха ёнотойбди,—гэжэ совхозой директор Бато Цырендондокович Семенов хөөрэнэ.

Үбhэшэдөө эдеэ хоолоор, зэр зэмсэгүүдээр хүсэд хаhгаhан тула совхозой дирекци тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа. Звено бүхэндэ гэшүүдэйнь тоогой зэргээр 3—4 эрье хонин үгтэхэ, тингэжэ коллективүүд мяхаар гүйсэд хангагдаха байна. Тоhо болон бусад хомор болоhон эдеэ хоолоор хангаха арга олохо юм.

Тиихэдэ районой промышленностиин хэдэн предприятинууд, эмхи зүргаанууд совхоздо шеф өhоной туhаламжа хүргэхөөр өөhэдөө дурадхаа юм. Совхозой дирекци хэдэн жэлэй туршада тэдэнтэй экономическа харилсаанай гуримаар хүдэлдэг хадаа энэ туhаламжаhаань, арсаагүй. Эльгээhэн мэргэжэлтэй хүнүүдыень тон хэрэгтэй газарта хэрэглэхые эрэлдоно.

hаяшаг Захааминэй райсоведэй гүйсэдкомдо арадай депутадуудай ехэ зүблөөн үнгэргэгдэжэ, «Санагын болон СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэр түхеэрhэн тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдбэ. Эдэ ажахынуудта никтын малда тэжээл бэлэдхэхэ тушаа арадай депутадуудай hанагаа зобожо байhаниинь дэмыдэ бэшэ юм. Санагын (директор Б. Ц. Самбуев), СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ (директор С. Р. Намжилов) совхозууд үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ үбhэ тэжээлээр ехэ дуталдаhан дээрэhээ малаа олоор гарзалуулhан байна. Түрүүшынь ажахыда аяар 568 толгой эбэртэ бодо мал, 48 тугал, 47 адуун гарзалhан байгаа. Ушарынь хадаа эдэ ажахынуудай нэгэ толгой мал бүхэндэ миин лэ 2,7—3,6 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэгдэhэн юм. Нёдондо жэлдэ Санагадашье, Мэлэдэшье ногоон яhала hайнаар ургаа hэн. Тээд хура бороодо шалтаад, элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаагүй. Мүн байгша ондошье райсоведэй зүгhөө хэгдэhэн шалгалтын ёhоор, эдэ ажахынуудта хүндэхэн байдал үзэгдэхэнь хаш. Үнгэрhэн үбэлжэлгын гарза хохидолhоо тэдэнэр бодомжотой hүргаа абаагүй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Эндэшье, тэндэшье ногоон тон муугаар ургаа гэhэн зүгаа гарашанхай—энэнь шалтагаанай түрүүшын дохёо болоно бшуу. Өөhэдынь бэенхэдээд, тэжээлээ бэлэдхээгүй hаань, хэн тэдээндэ ерээд, бэлэдхэжэ үгэхэб даа. Энээниие санагаархиншье, мэлээрхиншье hайн мэдэнэ.

Үнгэрhэн үбэл, хабарай үедэ ургэбшэ үбhэ, hолоомо бадарлажа, хаа хаанагүй ябаhанаа мартангүйгөөр, нютаг соогоо хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула мүнөөнhөө тодорхой хэмжээ абаха байгаа ха юм.

М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

Улаан-Удын городской советдэ

Манай республикын ниислэл хото Монголой Дархан хототой анда нүхэдэй хани харилсаае 1965 ондо тогтоohон юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо экономическа, социальна, соёлой талаар харилсаанууд яhала хүргөөгдөө. Хоёр хотын ажалша коллективүүдэй, зохёохы ажалтанай түлөөлэгшэд бэе бэдээ айлшалалсадаг, дүй дүршэлөөрөө үргэнөөр андаддаг гээшэ. Үнгэрhэн жэлэй октябрь hарада Улаан-Удэ хотын соёлой үдэрнүүд Дарханда үнгэргэгдөө бэлэй. Энэ удаа Дархан хотын соёлой үдэрнүүдые манай республикын ниислэл хотодо үнгэргэхэ тухай асуудалаар Улаан-Удын горгүйсэдкомдо зүблөөн үнгэргэгдбэ. Тус зүблөөндэ Дархан хотын арадай хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай соёлой таhагые даагша Д. Чулуун, тус таhагай хүдэлмэрилэгшэ Л. Энхтайбан, музейн хүдэлмэрилэгшэ А. Баяр гэгшэд хабаадабад.

Улаан-Удын горгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Ф. А. Дубанова үгэ хэлэхэдээ, Дархан хотын соёлой үдэрнүүд Улаан-Удэдэ байгша оной августын 26—28-да үнгэргэгдэхөөр хараалагдана гээд мэдүүлбэ. Эдэ үдэрнүүд Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрта августын 26-най үдэшын 19 часта нээгдэхэ байна. Үглөөдэрынь айлшаднай хэдэн бүлэг боложо хубаараад, ажалша коллективүүдтэй уулзаха юм. Августын 28-най үдэшэ Буряад драмын театрта түгэсхэлэй концерт табигдаха байна.

— Хоёр хотын хоорондо анда нүхэдэй харилсаа байгуулагдаhанаа хойшо Дархан хотын соёлой үдэрнүүд Улаан-Удэдэ түрүүшынхээ үнгэргэгдэхээ байна гээшэ,— гэжэ Д. Чулуун тэмдэглэбэ.— Энэ намар манай хотын байгуулагдаhанhаа хойшо 30 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэнь. Энэ хугасаада соёлой талаар яhала туйлалтануудтай байгаабди гэхэдэ, алдуу болохогүй ха. Хотодомнай драматическа театр, «Монгол эгшиглэн» гэhэн дуу хотатарай, «Улаан буч» гэhэн үхибүүдэй ансамбльнууд биболгогдонхой. Эдэ коллективүүд ерэжэ, уран бэлигээ харуулха юм. Гадна уран зураашадай, hиилүүршэдэй выставкэ Буряадай драмтеатрт дэлгээгдэхээр, монгол шэн кинофильмнүүд харуулагдахаар, Дархан хотын туйлалтанууд тухай Улаан-Удын телевиденеэр дамжуулагдахаа хараалагдана. Хамта дээрэ 120-өод хүн ерэхэ байхабди Уран зохёолшод Ш. Сүрэнхор Л. Нацакдорж, Н. Авирми уран зураашад Х. Хярваа, Баатар болон бусад делегциин бүридэлдэ оруулагдахай. Делегациие Дархан хотын арадай хуралай гүйсэ хэхэ захиргаанай дарга Амарсана толгойлхо юм.

Дархан хотын арадай фолклорно ансамбль Улаан-Батар хотодо үнгэргэгдэhэн фестивальда шалгаржа, орон дторео мэдээжэ болоhон колектив юм. Залуушуулай ансамбльнуудай дунда «Монгол эгшиглэнэй» коллектившье сутай болонхой.

Улаан-Удэ хотын «Друба», «Прогресс», «Октябри» кинотеатрнуудта монгол кинофильмнүүд харуулагдаа байна. Тэдэнэй тоодо «Мадуухай сэсэн хатан» (бүхы сери), «Бүлеэн нурма», «Мдон могой», «Аянгата саг дуулы» (баллада) болон бус фильмүүд дурадхагдаха юм.

Улаан-Удын горсоветэ, республикын Соёлой министерствэдэ, Уран зохёолшодой, Ураараашадай холбоонуудта, ажалша коллективүүдтэ Дархан хотын түлөөлэгшэдэй уулзалтнууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Улаан-Удын горсоветдэй түрүүлэгшын орлогч Н. М. Цыганкова зүблөөнтүгэсхэлдэ үгэ хэлэхэдээ, Дархан хотын соёлой үдэрнүүд республикын ниислэл хотоо эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар асуудалнуудта онсо анхарень соёлой эмхи зургаанай түлөөлэгшэдтэ дурадхадаг.

ЭКОНОМИКО-МАН ЗОХЁОЛ ОНДО МАНАЙ ГАЗЕТЭДЭ

1992 оной захил эхилбэ

Захиалай сэн:
3 hарын—5,90
Хахад жэлэй—7,80
Жэлэй—15,60

БУРЯАД ҮНЭНЭЙ» КОНКУРС

1992 ондо «Буряад үнэн» газетэ захил хэлгые эмхитэйгээр үнгэхэ зорилготойгоор газетын рецин эрхим hайнаар тараагшадые ирүүлхын тула конкурс соносхо. Олониитын дунда захил тараагд, «Союзпечатнин» предприятиудай хүдэлмэрилэгшэд, партийн болон совет хүдэлмэрилэгшэд нкурсдо хабаадажа шадаха.

Илагшадта нимэ шангууд тогоогдоно гэбэл:

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА газетын 00 гаран хэhэгые тарааhанай түө—150 (зуун табин) түхэригэй; -hаа дээшэ хэhэгые тараагшадта 100 (зуун) түхэригэй; 50 гаран hэг тарааhанай түлөө—50 (табин) түхэригэй;

ХОТО ГОРОДУУДТА газетын 50 гаран хэhэгые тараагшадта—100 (зуун) түхэригэй; 30-hаа дээшэ хэhэгые тарааhанай түлөө—50 (табин) түхэригэй шан үгтэхэ юм.

Тэрээнhээ гадна, 1991 онойхитой сасуулхада, 1992 ондо бүри олон уншагшадта захил хүүлэhэн «Союзпечатнин» предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэдтэ урмашуулгын шангууд редколлегиин шийдхэбэреэр үгтэхэ.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! «Буряад үнэн» газетэдэ захил хэхээ шамдагты. Эртээнhээ хэбэл, алишье талаараа шүүхэ байхат.

Газетын индекс—50901.

Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудай комитедhээ

СССР-эй 1992 оной гүрэнэй шангуудта хүртэхын тула хүдэлмэриеэ 1991 оной декабриин 1 хүрэтэр эльгээхэ хэрэгтэй гээд СССР-эй Министрнүүдэй кабинедэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй гүрэнэй шангуудай комитет, СССР-эй Министрнүүдэй кабинедэй дэргэдэхи литературын, искусствын ба архитектурын талаар Ленинскэ ба СССР-эй гүрэнэй шангуудай комитет мэдээсэнэ.

Хүдэлмэриеэ дэбжүүлхэ ба документнүүдые бэшэхэ гурим тухай комитедэй заабаринуудтай зохилдуулан, хүдэлмэриеэ дурадхаха хэрэгтэй.

Хүдэлмэриеэ дэбжүүлхэ ба документнүүдые бэшэхэ бүхы асуудалнуудаар удаадахи адресаар хандажа болоно:

эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй гүрэнэй шангуудай комитет: 125047, Москва, 3-я Тверская-Ямская ул., 46, телефонууд: 250-38-08, 250-52-86, 250-37-14;

Литературын, искусствын ба архитектурын талаар Ленинскэ ба СССР-эй гүрэнэй шангуудай комитет: 101414, Москва, ГСП—4, Неглинная ул., 15, телефонууд: 923-44-67, 923-62-47.

Россин Президент —Тюменьдэ

Августын 5-да РСФСР-эй Президент Борис Ельцин Баруун Сибирикин нефть ба газ олзоборилдог комплексын ажал хэрэгтэй танилсахын тула Тюмекикин газ олзоборилогшодой ажаhуудаг Надым хото хүрэжэ ерээ. Ельцин дүрбэн үдэрэй туршада Тюменинь область соогуур ябаха юм. Надымhаа гадна Салехард, Ноябрьск, Ханты-Мансийск, Сургут, Тюмень хотонуудаар ябаха. Россин Президентын ерэхэдэ, экономическа онсо район байгуулха документнүүд бэлдэгдээд байгаа.

(РосТАСС).

Амархаяа ошобо

СССР-эй Президент М. С. Горбачев Крымдэ амархаяа августын 4-дэ мордобо.

(ТАСС).

ХАЛЬМАГАЙ ТЕАТР АЙЛШАЛНА

Хальмагай ССР-эй Б. Басанговай нэрэмжэтэ түрэнэй драмын театрай зохёохы коллективэй гастрольнууд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Удэдэ боложо байнхай. Аха дүү арадай бэлигтэй түлөөлэгшэд иимэ зүжэгүүдтэй Б. Очировай «Жадын үзүүртэ», В. Нуурын «Хараалта жэлнүүд», Б. Басанговай «Хүнэй гайхахаар ушар», Ж-Б. Мольерэй «Скапенэй аашанууд» болоно. Эдир харагшадта Б. Манджиевай «Сабхитай миисгэй» (Ш. Перрогой онтохоной удхаар), А. Цукановай «Айхабтар мэхэтэй онтохон» (Я. Экхольмын онтохоной удхаар) гэжэ зүжэгүүд дурадхагдана.

«Жадын үзүүртэ» гэжэ зүжэгөөр таатай гастрольнууд нээгдэhэн байна. Зүжэгэй забhарлалай үедэ театрай ахамад режиссёр, Хальмагай комсомолой нэрэмжэтэ шангай лауреат Борис Наминович Манджиевтай уулзабаб. Монгол угсаатанай драмын театрнуудай уласхоорондын нэгэдэхи фестивалиин үдэрнүүдтэ хотымнай харагшад Хальмаг ороной зохёохы коллективтэй яhала танилсаhан байха гэжэ багсаамжалhанhаа, имагтал тус гастрольнууд тушаа хөөрэлдэбэбди.

— Мүнөө танайда ерэхэ тухайгаа бүри үнгэрэгшэ жэлдэ хэлсэhэн зомди,—гэжэ Б. Манджиев хөөрэбэ.—Харуулха зүжэгүүд гэхэдэ, соносхолhоо зон танилсаhан, байха. Зүжэгүүдэй удха тухай богонихоноор дурдахада болоно. «Жадын үзүүртэ» гэжэ зүжэгөө хабар фестивальда харуулаа гүбди даа. Тиимэhээ энэ зүжэг дээрэ тогтохогүйб. «Хараалта жэлнүүд» гэжэ зүжэг соо хальмаг арадай нютагhаа сүлэгдөөд, хойто хүйтэн хизаарта байhан тухай харуулагданхай. «Бүхы арадуудай вождиин» захиралтаар манай арадай үлдэгдэhэн тухай дуулаhан аабзат даа. Харин бүхэдэлхэйн классикын уутада ороhон зохёолнуудай удхаар табигдаhан зүжэгүүд тушаа хэлэhэнэй үлүү ха.

Хальмаг коллективтэ бэлиг ехэтэй, дүй дүршэлөөр баян артистнар үсөөн бэшэ. Дунда зэргын бэетэй, табяад hаhанай хүнтэй танилсахадамни, РСФСР-эй арадай артист Александр Тимофеевич Сасыков байба. Зүжэгүүдтэ наадаха тухайгаа иигэжэ дуулгаба:

— «Жадын үзүүртэ» гэжэ зүжэгтэ хаанай заабаришан Наран-Кюсле гэдэгые нааданалб. «Хараалта жэлнүүд» соо Дабаа үбгэн болоноб. «Хүнэй гайхахаар ушар» гэжэ зүжэгтэ худа үбгэнэй дүрые байгуулаhайб. «Сабхитай миисгэйдэ»—кероль хум.

Улаан-Удэдэ театрайхид энэ hарын 9 болотор зүжэгүүдээ харуулха юм. Саашанхи ойрын замууд тухайгаа театрай ахамад режиссёр хэлээ hэн. Августын 9-hөө хойшо хальмаг артистнар Захааминай болон Зэдын аймагуудаар ябаха.

— Буряадай хүдөө нютагай зондо «Бэhэлиг», «Сабхитай миисгэй» гэхэ мэтэ зүжэгүүдые харуулхабди. «Бэhэлиггэ» би алташа дархан Санжын рольдо наадаха хум,—гэжэ РСФСР-эй арадай артист Александр Сасыков дуулгаа hэн.

Буряад орондо хоёр дахин удаа дараалан айлшалhан зондо манай нютагайхид туршэ хэлэхэ юумэн олдохо ёhотой гэжэ бодомжолоод, Борис Манджиевта энэ талаар асуудал табигдаа hэн.

— Минии эгээл шухала ажагналта гэхэдэ, буряад арадай ёhо заншалай, эрдэм соёлой hэргэжэ байhан ушар мүн,— гэжэ тэрэ онсолбо.—Энэ талаар түрэл хоёр арадаймнай мүнөө дэрэй амжалтануудта баяр мөөр. Харин хальмаг зон бүхүзэр байдалда ороhой бгаа. Дүшоод онуудта сүлэгhыемнай hанагты. Үшөө нь шухаг зүйл гэхэдэ, манай ард бусад монгол угсаата зонтэй үйлын табисуураар аяар тохоло нютагжанхайбди. Энэ hээ боложо, түрэл зонтөө ажабайдалайнгаа алишье талаар холбоотой байха гэзэ хүсэн юм. Хабар үнгэрhэн уласхорондын фестиваль, гастрольнуудта хэмжээ ябуулгануудай үе шанар айхабтар сэнтэй бии. Тэрэшэлэн Гэгээн түрэлтэй лай-ламын манай хоёр арадтай уулзажа, буян хэшэг хуриhан ушар айхабтар удха шанартай ааб даа.

Хальмагай драмын театрта зохёохы коллективэй зүжэгдые харахые хүсэгшэдэй сонсохэлээ ханаhаниинь дамжаг.

Д. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Артист Л. Лазарева; 2. Хальмагай ССР-эй, РСФСР-эй габьяата арадай С. Яшкулов «Скапенэй аашанууд» гэhэн зүжэгтэ.

С. Балдуевай фот.

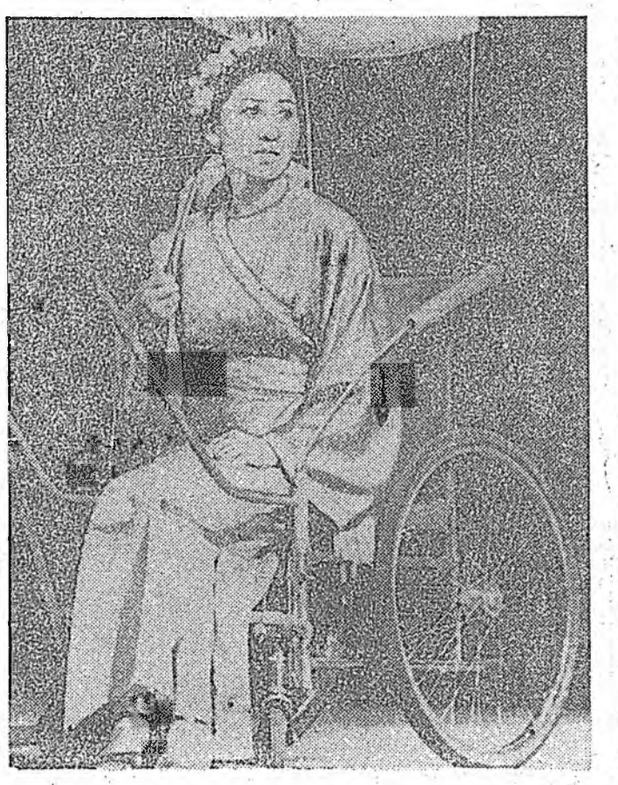

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ТУҺАЛХЫЕ ОРОЛДОНОБДИ

Хүдөө ажахыда тон хэрэгсэлгатай хаһын ерэзд байһаиинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Ниигын малда үбһэ тэжээл һайнаар бэлэдхэжэ абаагүй һаа, һалаһан хэрэг гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Урдань «гүрэн баян, туһална бээ» гээд найдаха юумэнай дүүрээ. Мүнөө ганцаал өөһэдтөө найдаха саг ерээ гээшэ. Ушар иимэһээ үбһэ тэжээлэй хэр эзэгээр бэлэдхэгдэнэһээ ниитын малай ашаг шэмэ, үбэлжэлгэ сэхэ дулдыдаха байна.

Энэ шухала хүдэлмэрийн эхилхэнээ урид суглаан үнгэргэгдэжэ, звенонуудай урда зорилгонууд табигдаа һэн. Энэ жэлдэшье бидэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ гуримһаа эрсаагүйбди. Һүүлэй үедэ энэ һайн онол арга орхигдожо, энээн тухай хэлэгдэхээшье боолижо байнхай. Миниий һанахада, өөрынгөө арга боломжо харуулһан, олон жэлэй турада аша үрэтэй байһан арбаһаа арсаха үшөөл эртэ. Тэнние һэлгэхээр ямар арга ниб? Мүнөө дээрээ үгы. Иимэ ажалда ябажа байһан үнүүдые урмашуулха гээшэ айхабтар шухала. Эд барааанай үгы, юумэнэй үнэтэй болоһон сагта энэ бүри онсо удхатай болоно.

Үбһэшэдөө бидэ мүнгөөр урмашуулха гэжэ шиидэнхэйбди. Түсэбөө 130 процентһээ дээшэ дүүргэһэн звенонуудта 1500 тухэриг үгтэхэ. 120 процент дүүргээ һаань, мянган тухэриг. 110 процент — 800 тухэриг. Урдань үбһэндэ ябаһан зон үбһөөрнь абадаг байгаа. Харин энэ жэлдэ звено бүхэн өөһэдынгөө гэшүүдтэ нэгэ сомоо хээд, удаань хубаажа абаха юм.

Энэ жэлэй үбһэ хуряалгада бүхыдөө табан звено гаранхай. Булта оньһожоруулагданхай. Гэбэшье запасной частнуудай дуталдаһан ушарһаа ехэ ядалдаһан, элдэб арга бэдэрһэн байна. Иигэжэл хэрэгтэй техникэ үбһэндэ гаргагдаа гээшэ. Энэ жэлэй хабар дулаан боложо үгөөгүй гээшэ ааб даа. Ногоон хожомдожо ургаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ һайжаржа, үбһэшэднай июлиин хори гаранаар үбһэндөө ороо. Энэ жэлдэ сабшаланай гектар бүриһөө дунда эзэгээр 20—22 центнер үбһэ хуряаха бэзэбди гэжэ тоолонобди. Бүхыдөө совхоз 17600 центнер хуряаха ёһотой.

Гол сабшалан нуга газарта юм. Хура бороогой ехээр ороо һаань, тэрэнэй ногоо сабшажа абахань бэрхэтэй. Тиимэһээ звено бүхэн доро газарай ногоо сабшажа эхилээ. Үнинэй луговод Чимит-Цырен Тогочиев, коммунист И. Шагдаржапов гэгшэдэй звенонууд жэгдэржэ ороо. Эдэ наратай үдэрнүүдтэ сомоонуудые бодхоожо эхилээ. Эртүүр ябахадам 3—4 сомоотой болоод байгаа һэн. Д. Аюшеев, О. Будажапов гэгшэдэй звенонууд баһал сэлмэг үдэрнүүдые һамбаашалжа, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Табадахи звено гэхэдэ, хонишон Цырен-Од Бандаев болоно. Тэрэ гурбан отарын хонишодтой хамта үбһэеэ абадаг заншалтай юм. Тэдэнэртэ турэл гаралынь туһалдаг ааб даа. Тэдэнэр мөрин косилкаар, гараар сабшадаг юм. Эдэнэр хододоо һайн шанартай үбһэ абажа, түсэбөө дүүргэдэг гээшэ.

Һаянай хура бороотой байна. Үбһэшэдтэ һаалта хэнэ. Гэбэшье наратай үдэр бүхэнние дүүрэн хэрэглэхые оролдожо, туха сүлөөгүй хүдэлжэ байһан зоноо һаадгүйгөөр хангаха гээшэ профсоюзай зорилго ааб даа. Мүнөө дээрээ үбһэшэд эдеэ хоолоор муу бэшээр хангагданхай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Совхоз мяхаар таһалгаргүйгөөр хангана. Гадна эртээнһээ тоно оложо, мүнөө звено бүхэндэ үгэнэбди. Эдэ эдеэ хоолнай аргагүй үнэтэй болонхой. Тэрэнэй гүйсэд түлбэри түлэхэ гээшэнь хүнүүдтэ бэрхэтэй. Ушар иимэһээ үбһэндэ ябаһан хүнүүдэй эдеэ хоолой гаргашын 70 процентые совхоз бэе дээрээ даажа абаһан байха юм. Үбһэшэдтэ ехэ хүнгэлэлтэ боложо үгөө ааб даа. Тэрэшэлэн үбһэндэ орохын урда үбһэшэн бүхэндэ 30 пачка тамхи оложо, хубаагаабди.

Гадна профсоюзай комитет, профком, партком соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэй хэлсэжэ, энэ үедэ түсхай агитбригада эмхидхээ. Тэрэнэй буридэлдэ хөөрэлдөө хэхэ лектор, врач, библиотекарь, уран һайханай бүлгэмэйхид оролсоно. Энэмнай ута унжагай юумэн бэшэ даа. Үбһэшэдэй үдынгөө хоол барижа, бага амарха забһарта ябуулха хүдэлмэри. Лектор тон богонихоноор орон соохи, мүн уласхоорондын байдал гухай һониние дуулгаад, социалис мүрысөөнэй дун, бусад звенонуудай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэнэ. Һаяхан иимэ бригада зарим звенонуудаар ябажа ерээ, Тэрэниие соёлой байшангай директор Даши-Доржо Будаев хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэртэ энэ үедэ ябажа байха тусхай машина үгтэнхэй.

Үшөө нэгэ тэмдэглэхэ юумэн гэхэдэ, автолавка үбһэшэдтэ, малшадта хүрэдэг. Юумэшье хомор ааб даа. Түрүүн наймаалагшаар ажаллажа байһан Г. С. Бальжинимаевай энэ машинада һууһанай һүүлээрзоной эгтөө гомдол орохоёо огто болёо.

Звено бүхэн совхозой мэргэжэлтэдтэ даалгагдаа. Тэдэнэр звеногой гэшүүдтэ али болохоор туһалха, хүнэһыень зөөхэ уялгатай юм. Мүн мүрысөөнэй дүн согсолно. Юрэдөөл, үбһэшэдтэ һайнаар, һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохые оролдоол гээшэбди. Хура бороогой һаатуулаагүй һаань, тэдэмнай хараалһан түсэбөө дүүргэхэ байха гэжэ найданабди. Ногооной ургаса энэ жэлдэ һайн.

Хура бороогойшье үедэ сенаж дараха хүдэлмэри эрхилэгдэхэ байна. Тиинһээр байтар силос дараха, тарыа хуряаха болохобди. Иимэл ха юм даа хүдөө ажахыда. Энэ жэлдэ һу һаалимнай нёдондонойхиһоо бага доогуур. Нооно гүрэндэ тушааха даабари дүүргэгдэхэ ёһотой.

Иимэ орёо, хүшэр байдалда ажаллажа байһан зониие дэмжэхэ, тэдээндэ туһалха гээшэ манай түрүүшын эзлжээнэй зорилго гээшэ ааб даа. Гансашье хүдэлжэ байһан зон бэшэ, ажалай, дайнай ветерануд, олон үхибүүдтэй булэ анхарал доромнай байдог. Энэ жэлдэ нютагайнгаа гэр булэ бүхэндэ урдань совхозой сабшалан байһан газарые хубаажа үгөөбди. Тэдэнэр эндэһээ үбһэ сабшажа абаха юм. Газарынь һайн, уһалагдадаг. Зон урматай. Мүн баһа мяхаршье зарим ушарта туһалха баатай болонобди. Юрэдөөл, иимэ сагта зондоо туһалхые оролдоно гээшэбди.

Г. САНЖИЕВ,
«Заветы Ильича» совхозой профкомой түрүүлэгшэ.
Ивалгын район.

Тэжээл бэлэдхэлгэ—91

БҮХЭНЭЙ САБШАЛАНГААР ЯБАХАДАМНАЙ

Сэлэнгын районой Кировэй эрэмжэтэ совхозой ахамад агроном Валерий Доржиевич Базаровта газетэдэ багахан мэдээсэл-бэшэг үгыт гэжэ гуйхаамни:

— Бишни энэ ажалда ороор ороидоол 4 һара боожо байнаб. Бүтээһэн, хэһэн умэмни энэ-тэрэ гэжэ байжа ёшэхэ болоо һаам, даб дээрээ ангүй ааб даа. Хүдэлжэ байһан онноор танаа танилсуулһууб,— гэ һэн.

Совхозой дирекци ороходомой, маниие улаалха машина адобогуй. Доодо-Бүхэн һуунһаа халта эүүн-хойшоо рал» мотоциклаарнь шуулгабабди.

Оронго Бүхэн голой хоорондо малай бэлшээри байһан 180 ктарта Николай Михайлович муев наг шэбхэ оруулжа, алжа, үбдэг тулама гэхээр гоотой ёһотойл сабшалан лгобо. Үбһэндөө ороһон сагань тоолобол, арбадахи үдэйнь тэндэ хүрэбэбди.

— Үглөөдэрһөө арбан хоногоо дүн согсолхомнай гээ. Хэды центнер хуряажа ад байнабта?—гэжэ Валерий ржиевич асуугаадхиба.

— Нухэр, хожомоо тэнгэримай ямаршье болохонь мэдэгүй, 900 центнер абаха түгэй һэмди. Тэрэнээл бэшээ ынай, болоо юм бэшэ гү?— д Николай Михайлович мэйхэнэй энезбхилхэ юм.

— Өөртөө хадаа хэдые хугааб гэжэ һананабта?—гэжэ оном дуугаа аалидуулан, уса хөөрэлдэһэндэл, дүтэлэн гойно.

— Мяхга хахад тойрон болоаа гү гэжэ һананаб.

— Нэгэ боолтоёо хэды кирамм гэжэ багсаанабта?

— Арбан таба.

— Тушаан абаха комисси танэльгээхые оролдохоб.

— Хари тиихэл байгаат.

— Мяхаар ямарбта?

— Ядамаггүй. Гурбадахи хоо гаргахамнай.

— Зүгын тэһон хэрэггүй гү? нонуудтаа 10 тухэригөөр гэ гэлсээ һэмди. Хажуу тээь худалдахада гушаар үгэ- гээшэбди.

— Энээниел абахада болобайгаа.

— Тамхяар ямарбта?

— Тээ мэндэ автолавка ід, хүнэй арбан багса тамгэхэдэнь, заримамнай мүнй эүдэрөө һэмди. Мүнөө ааамнай мүнгэнһөө «хаань», магазин ерэнэгүйл

Һайнаар хүдэлдэг хүнүүтүрүүшүүлэйнгээ нэрэнүүхэлыт,—гэжэ минии хаааань оролсоходо:

Һүүе! Юу хэлээ гээшэбта. иень гэжэ хэлэхэ хумбиб. Һайнаар хүдэлнэд,— звеноо даагша ухаа алда-

Эдэ үхибүүдтнай ажалдаа даданаб?

Хараан бадарангүй, эб ниинь олоод байбал хэнүлүү хүдэлхэ шолмонууд Оньһон тухеэрэлгын хаа ошоходоо, аргалхаг, дүг гээшэнь аргагүйл. Ехэншарта хүнүүд үхибүүдтээ олсоогүй аад, дэмыдэ мууаг гэжэ һанадагби.

Тэрэ семинарта хабгадагтанда хүрөө һэн гү?

— Үгы. Харин шинии радиогоор һайрхахыеш шагнаа һэм,— гээд, Николай Михайлович буруу харан миһэрнэ.

— Һайрхахаш гэжэ яаха һэмбибдаа. Таанарайнгаал ажал харуулхыел оролдоо хүн бээб,— гэжэ ахамад агроном амыень татана.

Энэрхы сэдьхэлһээ, наһанайшье зэргэ зиндаагайшье илгаагүй, нүхэдэй хөөрэлдөөе шагнахада хэды аятайб?!

Зэргэлээ звенодо ошохоёо Олзон тээшэ зорибобди. Доодо-Бүхэнэй Василий Николаевич Хлебодаровай звено эндэ хүдэлнэ. Н. М. Хамуевай звено прессэор багсалһан үбһэеэ һарабша доро ябталадаг байбалнь, В. Н. Хлебодаровайхид хээрэ һүрилнэ. Тиимэһээ нойто норотойгоор обоолхо ушарай гараа һаа, үбһэн соогуураа үбэнүүлхэ дабһа асаруулха гэлсэбэд.

Удаань Дунда-Бүхэнэй үбһэшэдтэ ошохоор хэр угһаа олоной тахилгатай Бага Алтан хада тээшэ харгыгаа сэхэлэн зориходоо, Валерий Доржиевичай һаяхан энэ ажалда оробоб гээшье һаань, түрэһэн газар уһаяа: һайн мэдэхэ, ёһотойл ээзэн хүнтэй суг ябаһанаа ойлгоо һэм. Бүхэн голһоо эхи абаһан гүнээгы, гүйхэн ханаабуудай олон гээшэнь. Иимэл хаалганууудай ашаар уһаяа үргэжэ, сабшаланайнгаа нилээд үндэрхэн газарнуудые уһалжа һуранхай юм.

Станислав Васильевич Сусловай звенодо үбһэ хуряалгын оньһото түхеэрэлгэнүүдэйнь бүридхэлөөр, хүнүүдэйнь хөөрэлдөөгөөр адаглахада, түрүүшынхээ эндэ суглаһан, үбһэндэ ерэһэн зон гэжэ огто һанахаар бэшэ. Үнгэргэшэ жэлдэ тэдэнэй үбһэеэ абахаяа абаһан хойнонь, ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие үнэгүй сэнгээр ажалыень сэгнэжэ, хүдэлэгшэдые хохидуулаа, урма зоригынь хуалаа һэн.

Мүнөө энэ арбан хоногто хүдэлжэ, 1500 центнер үбһэ абаһанайнгаа түлөө 450 тухэриг шагнал абахаяа, 110 процентһээ дээшэ хуряаһан үбһэнэйнгөө центнер бүхэнэй түлөө нэмэлтэ 50 мүнгэ хаалгахаяа, түсэбтэ даабариһаа абтаһан центнер бүхэниие 6 тухэригөөр худалдахаяа хүдэлмэришэн бүхэн һайн мэдэнэ.

Станислав Васильевич данса сооһоо үдэр үдэрэй сагай уларил тэмдэглэһэн дэбтэрээ харуулжа, маниие гайхуулба.

Июль һарын 5-һаа 8 болотор, 15-һаа 22 болотор Алтан уула шадар боростой байгаа гэжэ тэмдэглээтэй. Тэрээниэ гадна нёдондо, мүн урдыншье жэлнүүдэй үбһэнэй үеын үдэр үдэрэй уларил, хэһэн ажалынь тэмдэглээтэй тула сасуулан харахада, һонирхолтой байба.

— Хубүүд, салиитнай тоосооной ёһоор хэлсээгэ түлбэри байха,—гээд, ахамад агроном хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Миниий һанаһаар, таанад энэ сабшалангаа сүм даажа абаад байхадаа, хэнһээшье дулдыдахагүй, ооһэдөө эзэн болохот. Мүнөө сагаймнай эрхэ иимэ боложо байна бшуу. Совхоздо түсэбөөр хараалагдаһан үбһыень сабшажа үгэжэрхибэлтнай, үлэгшэнь ооһэдынгнай мэдэлэй болошохо. Тоосооной ёһоор айлгаа, юумэнэй үнэтэй болоһон сагта энэ бүри онсо удхатай болоно.

Үбһэшэдөө бидэ мүнгөөр урмашуулха гэжэ шиидэнхэйбди. Түсэбөө 130 процентһээ дээшэ дүүргэһэн звенонуудта 1500 тухэриг үгтэхэ. 120 процент дүүргээ һаань, мянган тухэриг. 110 процент — 800 тухэриг. Урдань үбһэндэ ябаһан зон үбһөөрнь абадаг байгаа. Харин энэ жэлдэ звено бүхэн өөһэдынгөө гэшүүдтэ нэгэ сомоо хээд, удаань хубаажа абаха юм.

Энэ жэлэй үбһэ хуряалгада бүхыдөө табан звено гаранхай. Булта оньһожоруулагданхай. Гэбэшье запасной частнуудай дуталдаһан ушарһаа ехэ ядалдаһан, элдэб арга бэдэрһэн байна. Иигэжэл хэрэгтэй техникэ үбһэндэ гаргагдаа гээшэ. Энэ жэлэй хабар дулаан боложо үгөөгүй гээшэ ааб даа. Ногоон хожомдожо ургаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ һайжаржа, үбһэшэднай июлиин хори гаранаар үбһэндөө ороо. Энэ жэлдэ сабшаланай гектар бүриһөө дунда эзэгээр 20—22 центнер үбһэ хуряаха бэзэбди гэжэ тоолонобди. Бүхыдөө совхоз 17600 центнер хуряаха ёһотой.

Гол сабшалан нуга газарта юм. Хура бороогой ехээр ороо һаань, тэрэнэй ногоо сабшажа абахань бэрхэтэй. Тиимэһээ звено бүхэн доро газарай ногоо сабшажа эхилээ. Үнинэй луговод Чимит-Цырен Тогочиев, коммунист И. Шагдаржапов гэгшэдэй звенонууд жэгдэржэ ороо. Эдэ наратай үдэрнүүдтэ сомоонуудые бодхоожо эхилээ. Эртүүр ябахадам 3—4 сомоотой болоод байгаа һэн. Д. Аюшеев, О. Будажапов гэгшэдэй звенонууд баһал сэлмэг үдэрнүүдые һамбаашалжа, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Табадахи звено гэхэдэ, хонишон Цырен-Од Бандаев болоно. Тэрэ гурбан отарын хонишодтой хамта үбһэеэ абадаг заншалтай юм. Тэдэнэртэ турэл гаралынь туһалдаг ааб даа. Тэдэнэр мөрин косилкаар, гараар сабшадаг юм. Эдэнэр хододоо һайн шанартай үбһэ абажа, түсэбөө дүүргэдэг гээшэ.

Һаянай хура бороотой байна. Үбһэшэдтэ һаалта хэнэ. Гэбэшье наратай үдэр бүхэнние дүүрэн хэрэглэхые оролдожо, туха сүлөөгүй хүдэлжэ байһан зоноо һаадгүйгөөр хангаха гээшэ профсоюзай зорилго ааб даа. Мүнөө дээрээ үбһэшэд эдеэ хоолоор муу бэшээр хангагданхай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Совхоз мяхаар таһалгаргүйгөөр хангана. Гадна эртээнһээ тоно оложо, мүнөө звено бүхэндэ үгэнэбди. Эдэ эдеэ хоолнай аргагүй үнэтэй болонхой. Тэрэнэй гүйсэд түлбэри түлэхэ гээшэнь хүнүүдтэ бэрхэтэй. Ушар иимэһээ үбһэндэ ябаһан хүнүүдэй эдеэ хоолой гаргашын 70 процентые совхоз бэе дээрээ даажа абаһан байха юм. Үбһэшэдтэ ехэ хүнгэлэлтэ боложо үгөө ааб даа. Тэрэшэлэн үбһэндэ орохын урда үбһэшэн бүхэндэ 30 пачка тамхи оложо, хубаагаабди.

Гадна профсоюзай комитет, профком, партком соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэй хэлсэжэ, энэ үедэ түсхай агитбригада эмхидхээ. Тэрэнэй буридэлдэ хөөрэлдөө хэхэ лектор, врач, библиотекарь, уран һайханай бүлгэмэйхид оролсоно. Энэмнай ута унжагай юумэн бэшэ даа. Үбһэшэдэй үдынгөө хоол барижа, бага амарха забһарта ябуулха хүдэлмэри. Лектор тон богонихоноор орон соохи, мүн уласхоорондын байдал гухай һониние дуулгаад, социалис мүрысөөнэй дун, бусад звенонуудай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэнэ. Һаяхан иимэ бригада зарим звенонуудаар ябажа ерээ, Тэрэниие соёлой байшангай директор Даши-Доржо Будаев хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэртэ энэ үедэ ябажа байха тусхай машина үгтэнхэй.

Үшөө нэгэ тэмдэглэхэ юумэн гэхэдэ, автолавка үбһэшэдтэ, малшадта хүрэдэг. Юумэшье хомор ааб даа. Түрүүн наймаалагшаар ажаллажа байһан Г. С. Бальжинимаевай энэ машинада һууһанай һүүлээрзоной эгтөө гомдол орохоёо огто болёо.

Звено бүхэн совхозой мэргэжэлтэдтэ даалгагдаа. Тэдэнэр звеногой гэшүүдтэ али болохоор туһалха, хүнэһыень зөөхэ уялгатай юм. Мүн мүрысөөнэй дун согсолно. Юрэдөөл, үбһэшэдтэ һайнаар, һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохые оролдоол гээшэбди. Хура бороогой һаатуулаагүй һаань, тэдэмнай хараалһан түсэбөө дүүргэхэ байха гэжэ найданабди. Ногооной ургаса энэ жэлдэ һайн.

Хура бороогойшье үедэ сенаж дараха хүдэлмэри эрхилэгдэхэ байна. Тиинһээр байтар силос дараха, тарыа хуряаха болохобди. Иимэл ха юм даа хүдөө ажахыда. Энэ жэлдэ һу һаалимнай нёдондонойхиһоо бага доогуур. Нооно гүрэндэ тушааха даабари дүүргэгдэхэ ёһотой.

Иимэ орёо, хүшэр байдалда ажаллажа байһан зониие дэмжэхэ, тэдээндэ туһалха гээшэ манай түрүүшын эзлжээнэй зорилго гээшэ ааб даа. Гансашье хүдэлжэ байһан зон бэшэ, ажалай, дайнай ветерануд, олон үхибүүдтэй булэ анхарал доромнай байдог. Энэ жэлдэ нютагайнгаа гэр булэ бүхэндэ урдань совхозой сабшалан байһан газарые хубаажа үгөөбди. Тэдэнэр эндэһээ үбһэ сабшажа абаха юм. Газарынь һайн, уһалагдадаг. Зон урматай. Мүн баһа мяхаршье зарим ушарта туһалха баатай болонобди. Юрэдөөл, иимэ сагта зондоо туһалхые оролдоно гээшэбди.

Г. САНЖИЕВ,
«Заветы Ильича» совхозой профкомой түрүүлэгшэ.
Ивалгын район.

Хүдөө бэшэгшэ мэдээсэнэ

АЖАХЫДАА ТУҺАЛҺААР

Цыдып Гармаевна Ханхаева 25 жэл соо тугалшанаар хүдэлнэ. Тиин гансашьо Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхоздоо бэшэ, мүн бүхы район соогоо мэдээжэ болонхой.

Тугалшанаар хүдэлхэ гээшэ хүнгэн бэшэ даа. Нарай тугалнуудые эхэһээнь таһалжа абаад, тэдэндээ эдеэ һайнаар буйлуулжа үгэхэ хэрэгтэй. Ехэнхи ушарта гараараа хооллуулхаш. Нэгэшье толгой тугал гээлтэ хоролтодо оруулхагүй гэжэ аһан шадалаараа оролдохош.

Малые нарайһаань һайнаар харууһалбал, хожомоо тобир тарган, элүүр энхэ байдаг гээшэ.

Цыдып Гармаевна тугалнуудаа 13-дахи жэлээ боксово аргаар тэжээнэ. Энэ шэнэ арга Хуурай-нүбагай малшадта ехэтэ һайшаагдаһан юм.

Цыдып Гармаевна Доржо Дагбаевич нүхэртэеэ жэл бүхэндэ 100 толгой тугал тушаажа абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар харууһалдаг. Энэ малша бүлэ тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда эзэгээр 600 граммаар нэмээхэ уялга абаһан аад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Намартаа тэдэнээ тушаахадань, тус бүриинь шэгнүүр 250—262 килограммда хүрэдэг байна.

Доржо Дагбаевич Цыдып Гармаевна хоёр 9 үхибүүтэй. Тэдэнь хүдалдаа наймаанай, хүдөө ажахын, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта хүдэлдэг.

Цыдып Гармаевна 1972 ондо СССР-эй ВДНХ-да ошожо ерээ һэн. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тугалшан Ц. Г. Ханхаева партийн райкомой болон райгүйсэдкомой, колхозой правлениин болон парткомой Хүндэлэлэй грамотанууда, үнэтэ бэлэгүүдээр оло дахин шагнагдаһан юм.

Доржо Дагбаевич Ханхаевай үшөө механизатораар хүдэлжэ байха үедэ, тэрэниие колхозой правлени дуудажа асараад:

— Тан шэнги шадамар бэрхэ хүн мал ажалда хэрэгтэй байна. Юрэдөө, гэрээрээ ажаллаа һаатнай, ехэл һайн байгаа,— гэжэ дурадхаа бэлэй.

Ой ухаандаа бүгэдыень багсаажа үзэһэн механизатор, үнэхөөрөөшье, юрэдөө, удхатай дурадхал гээшэ ха, Цыдыптэеэ бэе бэедээ туһалалсан хүдэлхэ байнабди гэжэ бодоод, зүбшөөлөө үгэһэн юм. Тэрэ гэһээр 19 жэл үнгэрөө.

1980 ондо «Восточные Саяны» колхозой түлөөлэгшэд сельпогой, Хойморой больницын, бэшэшье эмхи зургаануудай ажалшад сугларжа, колхозойнгоо түрүү тугалшан Цыдып Гармаевна Ханхаевае Буланталын 29-дэхи һунгуулиин округһоо Түнхэнэй районно Соведтэ нэгэн дуугаар һунгаа һэн. Хуурай-нүбагта түрэһэн басаган тэдэнэй этигэл найдалые үнэн сэхээр харюулһан байха. Ажалша хүн арадайнгаа этигэлые заабол харюулжа шададаг һэн. Цыдып Гармаевна Дарма Дагбаевич хөөр нөһөнайнгаа амаралтада гараһаар үнинэй юм. Тиигэбэшье миин һуужа шадахагүй тула түрэл ажахынгаа 50 толгой нарай тугалнуудые тушаажа абаад, һайнаар харууһалжа байна гэхэ хэрэгтэй.

Тэдэнэр мүнөө Халпаг толгойн бооридохи тунга шэмэтэй ногоондо зуһажа байна.

Б. БИРБАЕВ.

Зураг дээрэ: Цыдып Гармаевна болон Дарма Дагбаевич Ханхаевтан.

Таряашанай ажал хэрэгүүд

«ҮГЭРСЫН ХИЗААР»

НОВГОРОДСКО ОБЛАСТЬ. Мста мүрэнэй эрьедэхи үзэсхэлэн гое байгаалитай газарта Холынья дэрээбэн оршодог. Яб таб гэмэ байдалтай, томо томоор баригдаһан зуун табяад гэрнүүд эндэхи хүн зоной баян тэнюун ажаһуудагые гэршэлнэ. Гэр бүхэнэй газаа огород, овощ болон бусад ногоон эдеэнэй баян ургаса нюдэ баярлуулна. Огородой далангуудай олонхиниень үгэрсэ эзэлнэ. Холыньиин үгэрсые Новгородто, Москвада, Ленинградта «гартай, хүлтэйгоорнь абахаар» болодог. Ямаршье нитрадгүй, хэмжээгээрээ аб адлиханууд үгэрсэ амтааараашье, газаа түхэлөөроошье зохидхонууд, бага дабһатайгаар дабһалагдаһан үгэрсэ — ехэл амтатай. Эндэ нютагайхид үгэрсэ ургуулгын нюусачуудые һайн мэдэдэг. Үгэрсын үрэһэ хүрэнгэ болэдхэхэһээ эхилээд, боошхонуудта хэжэ дабһалха хүрэтэр нилээд баян дүй дүршэлтэйнүүд юм. Энэ нютагые «үгэрсын хизаар» гэжэ дэмы нэрлээгүй ёһотой.

Зунай туршада Холынькда 300 тонно хүрэтэр үгэрсэ хуряан абадаг. Энэ жэл болотор энэ нютагай айл бүхэн 5 мянганһаа 10 мянган түхэриг хүрэтэр олзо олодог һэн. Тиихдээ гэр бүлын жаллаадаг хүнүүдынь хараада абтана. Ехэ олзо доход гү! Эндэхи таряашадай зуидаа унтажа хононгүй шахуу хүдэлдэгые хараада абаа һаа, энэ тиимэшье ехэ мүнгэн бэшэ гээшэ.

Холыньида таряашанай бусад ажал эрхилэгдэдэг. Эндэхи айлнуудай үмсын ажахыда 80-яад үнеэд, тахяа, нугаһан, галуун тоолгодоо. Холыньи дэрээбэндэ «Урожай» колхозой загаһашадай бригада бии. Загаһашад Мста мүрэн, Ильмень нуурта агнуури хэдэг.

Зураг дээрэ: Холыньи дэрээбэнэй үгэрсын огород.

ТАСС-ай фотохроникэ.

СЭДЬХЭЛЭЙНЬ ЗӨӨЛЭНИИЕ ШАЛГАЖА ҮЗЭБЭ

«Хүндөөр үбшэлһэн эхэнэртэ зүрхэнэй «седуксен» эм хэрэгтэй» гэһэн соносхол толилжо, «Чебоксарская панорама» газетэ уншагшадайнгаа зэрэгэ зөөлэн сэдьхэлтэй байһые шалгаха гэжэ шиидээ һэн. Гансата гурбан хүн ерээ. Түрүүшынхинь эмэйнгээ түлөө урданай хоморой шухаг зуйл эриһэн байгаа. Хоёрдохинь хэды шэнээн эм хэрэгтэйб гэжэ һураад, ашатай андалдаан болохогүй гэжэ ойлгоходоо, туһалхаяа арсажа ябашоо һэн. Гансал гурбадахи хүниинь һаяхан наһа барахан зүрхөө үбдэдэг байһан һамганайнгаа эм асаржа үгөө һэн.

Ондоо хүн ерээгүй. Ороноймнай ямаршье нютагта эгэн хэрэгтэй эмүүдэй дуталдажа байгаа үедэ зөөлэн сэдьхэлтэй байха гээшэмнай хэсүүл юм бэзэ даа.

ТАСС-ай корр.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президентынгаа

ЭД БАРААА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ БА АРАД АЖАҺУУДАЛ ХАНГАЛГЫЕ ҺАЙН ХОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ХЭМЖЭЭНЭ

Дэлгүүртэ шэлжэн оролгын эрхэ байдалда ороной экономикые шахардуу шанга байдалһаа гаргаха талаар СССР-эй Министрнүүдэй кабинедэй болон бүрин эрхэтэ республиканууудай праавительствануудай хамтын программатай зохилдуулан, эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба арад зоной ажаһуудал хангалгые һайжаруулха зорилготойгоор тогтоохомни:

1. Эдеэ хоол, эмэй хэрэгсэлнүүдые, хүнгэн промышленностиин продукци, соёлой-ажаһуудалай ба гэр байрада хэрэглэгдэдэг эд бараа, тэрэ тоодо барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг, мүн арад зоной ажаһуудал хангадаг предприятинуудай тогтонижонги һайн ажал хангаха хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха гээд республиканууудай правительствануудта, СССР-эй министерство болон ведомствэнүүдтэ дурадхаха.

2. 1991—1992 онуудта ажахын хэлсээнүүдые баталхадаа болон тэдэниие дүүргэхэдээ, предприяти ба эмхинүүд үйлэдбэриин-техническэ шаглэлтэй продукци бүтээн гаргахын тулэ материальна нөөсэнүүдые эльгээхэ уялгаяа дүүргээ, дүүргэгүйшье һаа, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэдэ, арад зоной ажаһуудал хангахада хэрэгтэй түүхэй эд, материал болон бусад зүйлнүүдэр хүсэд хангаха гээд тодорхойлхо.

3. Байгша ондо орохо валютна мүнгэ зөөриие, тэрэ тоодо урьһаламжын мүнгые гол түлэб арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэдэ хэрэгтэй түүхэй эд, материал болон бусад зүйлнүүдые, ороохо тарыа ба эм дом хилын саанаһаа абаха хэрэгтэ туруулэн шэглүүлхэ гээд СССР-эй гадаадын экономическа ажал ябуулгын банктай хамта союзна-республиканска валютна комитедтэ, СССР-эй экономикын ба уридшалан тоолон тодорхойлогдоо министерствэдэ, СССР-эй гадаадын экономическа холбоонай министерствэдэ даалгаха. Дээрэ дурдагдаһан эд бараа худалдан абахын тула валютын хэмжээе дээшэлүүлхэ гээд гадаадын экономическа ажал ябуулдаг предприяти болон эмхинүүдтэ дурадхаха.

4. СССР-эй Министрнүүдэй кабинедэй ба бүрин эрхэтэ республиканууудай правительствануудай программаар хараалагдаһанай ёһоор гадаадын экономическа холбоонуудые зүбшөөхэ ба тааруулан хубаарилха, гурим бодото дээрэнь хэрэглэхын тула долоон хоногой туршада таарамжатай эрхэ байдал байгуулха гээд союзна-республиканска валютна комитедтэ даалгаха.

Эдеэ хоол, эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэггүй түрүүшын хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргахын, мүн олоной хэрэглэмжын бэлэн эд бараа хэрэгтэй газартань эльгээхын тула манай орондо түүхэй эдэй, материалнуудай болон бусад зүйлнүүдэй ехээр орохо хэрэг хангаха зорилготойгоор 1991 ондо андалдаанай наймаа үргэнөөр хэрэглэхэ гээд республиканууудай правительствануудта дурадхаха.

5. Арадай хэрэглэмжын эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, медикамент болон тэдэниие үйлэдбэрилдэг түхеэрэлгэ гадаадаһаа оруулха хүнгэлэлтэтэй эрхэ байдал байгуулха, олоной дунда ехэ эриптэгүй хэтэрмэ үндэр сэнтэй зүйлнүүдые болон бусад эд бараа гадаадаһаа оруулхада хизаарлалта хэрэглэхэ гэжэ хараада абан, эд бараа гадаадада гаргаха гү, али гадаадаһаа оруулха налогой болон тамуужанай татабариин хэмжээе 1991 оной августын 1 хүрэтэр хубилгаха гээд СССР-эй Министрнүүдэй кабинедтэ даалгаха.

6. Арадай хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргахын тула түүхэй эд, материал, хэрэгтэй бусад зүйлнүүдые ба түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэ талаар үйлэдбэриин хэмжээе хангахын тула предприяти ба эмхинүүд 1991 оной июлиин 1-нээ хойшо

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президентынгаа

М. Г...

Москва, Кремль.
1991 оной августын ..

Зүдлэлтэ орон дотор

ТАМБОВ. Областиин энэ түбтэ эд бараанай—түүхэй эдэй биржэ байгуулагдаа. Арадай депутадуудай областной Совет, промышленна ба хүдөө ажахын хэдэн томо предприяти тэрэниие эмхидхэн байгуулаа һэн. Ой модо худалдадаг Москвагай «Лесопторг» фирмэтэй, Казахай худалдаа наймаанай биржэтэй түрүүшын хэлсээ баталхаар хараалагдана. Үмсэдэ худалдагдаха нэгэ акци 100 мянган түхэриг сэнтэй байха.

ВЛАДИВОСТОК. Мяха үйлэдбэрилдэг Австралиин томо предприятинуудые түлөөлһэн «Аустест» фирмэ Алас-Дурна эүгэй хилэдэ хүрөө. Номгон далай дэргэдэхи манай хото болон худөө нютагуудта мяханай дутагдалые арагтай хониной...

ЭРХЭЭ ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭБЭЛ...

...газетэнүүдые ...лдаа, олон ...тгоолнууд, ...абтана гэзд ...ны СССР-эй, ...о Советүүд, ...й Советүүд ...ойно хой... ...баад, удан... ...нуудтаа ху... ...нэмэлтэнүү... ...жэ мэдэжэ

...н 11-дэ ба... СССР-эй про... СССР-эй Хуу... ...ан нэмэлтэ... ...рын худэл... ...гадна хуули... ...й бусад ...нүүд анха... ...байха гэжэ ...нэмэлтэнүү... ...худэлмэри... ...хунгэлэлтэ... ...гэе. Гэбэшье ...ба. хубилал...

...тануудынь огто шэнэ зүйлнүүд гэхын аргагүй. Үшөө 1922 ондо В. И. Ленин прокуратурын органуудые бии болгохо үедөө эдэнние хараалһан байгаа бшуу. Хэрбээ хуули эбдэлгые усадхаха тухай прокуророй эрилтэнүүдэй дүүргэгдээгүй һаань, тэрэ сүүдтэ хандаха ёһотой ха юм.

В. И. Ленин «прокуророй засаг» гэжэ үгэнүүдые хэрэглэхэдээ, нютагай нүлөөдэ, бюрократизмда эсэргүүгээр, хуули эбдэхэ ба дура зоргоороо аашалха ябадалые болюулха аргатай оксо засагай зүйл гэжэ тоолодог байгаа. В. И. Ленинэй наһа барахада, эдэ тон шухала заабаринуудынь мартагдаһан байна бшуу. Тингэжэ прокуророй хуули эбдэгшэдэй тэмсэл ябуулха эрхэнь доошолуулагдаһан гү, али хизаарлагдаһан байба.

Олохон жэл боложо, эдэ алдуудынь огто шэнэ зүйлнүүд гэхын аргагүй. Үшөө 1922 ондо В. И. Ленин прокуратурын органуудые бии болгохо үедөө эдэнние хараалһан байгаа бшуу. Хэрбээ хуули эбдэлгые усадхаха тухай прокуророй эрилтэнүүдэй дүүргэгдээгүй һаань, тэрэ сүүдтэ хандаха ёһотой ха юм.

В. И. Ленин «прокуророй засаг» гэжэ үгэнүүдые хэрэглэхэдээ, нютагай нүлөөдэ, бюрократизмда эсэргүүгээр, хуули эбдэхэ ба дура зоргоороо аашалха ябадалые болюулха аргатай оксо засагай зүйл гэжэ тоолодог байгаа. В. И. Ленинэй наһа барахада, эдэ тон шухала заабаринуудынь мартагдаһан байна бшуу. Тингэжэ прокуророй хуули эбдэгшэдэй тэмсэл ябуулха эрхэнь доошолуулагдаһан гү, али хизаарлагдаһан байба.

Олохон жэл боложо, эдэ алдуудынь заһагдаба. Мүнөө Хуулиин шэнэ дүрим соо өгжэ хэлэгдэнэ: «Хэрбээ хуули бусаар абтаһан документые буруушааһан байгаа һаань, прокурор табиһан эрилтэнүүдэйнь зуб гэжэ мэдэрхын тула сүүдтэ хандаха эрхэтэй». Гэхэ зуура прокуророй үгэһэн мэдүүлгэ, тэрэ мэдүүлгынь хараха үеэхэ болзор тухай болон бусад тодорхой гурим эндэнь заагдана.

Прокуророй мэдүүлгэ тэрэнэй хабаадалгатайгаар, прокуророй хэһэн мэдүүлгые буруушаха тухай шиидхэбэрэн абаһан зургаанай хүтэлбэрилэгшын хабаадалгатайгаар сүүдтэ хаража үзэгдэхэ ёһотой.

Прокуророй буруушаалгые зубшөөгөөгүй зургаанай хүтэлбэрилэгшын ямаршье шалтаг-гүйгөөр сүүдэй заседанида ерэхгүй һаань, прокуророй мэдүүлгын хаража үзэлгэдэ һаад хэхэ аргагүй, гэхэ зуура сүүд тэрэ хүтэлбэрилэгшэ заатагүй сүүдтэ байха ёһотой гэһэн шиидхэбэрэн абажа болохо юм. Прокуророй мэдүүлгынь ёһоор энэ хэрэгые сүүдтэ хаража үзэтэрнь, хуули бусаар абтаһан документын хүсэлдөө фролгоно зогсоогдохо ёһотой.

Прокуророй мэдүүлгые тоохогүй гэжэ ороддодог хүтэлбэрилэгшэд шаһаа олон байха. Олонхи ушарта прокуророй буруушаалгэ тухай хөөрэлдөөн болоод, «СССР-эй прокуратура тухай» СССР-эй Хуулиин эрилтэнүүд тайлбарилагдадаг. Тингэжэ прокуратурын зүгһөө һэргылэлгые хүдэлмэрэйн үүргэ дүүргэгдэнэ. «Хуули мэдээгүй байһан ушарынь тэдэнние харюусалгаһаань» сүлсолдэгүй» гэһэн мэдэдэжэ үгэн байбашье, хуули хазагайруулагшад Хуулиин урда харюусаха ёһотой юм. Хэрбээ тэрэ саг болотор урдаань хуули эбдэгшэй байгаа һаань, харюусалгые хүлээжэ болохо юм.

Прокуророй хуулиг ажал ябуулгада һаад хэһэнэй түлөө тушаалтадые харюусалгада хабаадуулхэ тухай хуули соо хэлэгдэһэнь эндэ дурдая. Документнүүдые харуулхаһаа, шалгалтануудые хэхэнэ, мэргэжэлтэдые олохо үгэхэһөө арсаһан тушаалтад прокуратурын худэлмэриилэгшэдэй ажал ябуулгада һаад ушаруулагшад гэжэ тоологдохо ёһотой. Тиимэ һаад ушаруулһан тушаалтад 300 түхэриг хүрэтэр яла түлэжэ болохо юм. Тиимэ хэмжэнэй яла түлэлгэ өөрын үүргэ үргэхэ бэзэ гэжэ һанахаар байна.

Прокуратурын худэлмэриилэгшэдэй зүгһөө СССР-эй Хуулиар олгогдоһон эрхэеэ гүйсэдөөр хэрэглэбэл, хуули бүхэн хаа хаанагүй һайнаар сахигдаха байна гэзд мэдэхэ ёһотойбди.

Л. БАЛУРОВА,
Буряадай ССР-эй прокуророй ахапагша түһалагша.

ОРТАЖ

ЗАЛУУШУУЛАЙ ФЕСТИВАЛЬ

...ын райондо за... ...ивиль үнгэр... ...ин, Яруунын, ...аминай, Зэдын, ...шуулһаа бүридэ... ...гүд хабаадаһан ...стивалин айл... Банзаровай нэ... ...нарай, институ... ...долгинууд», гэ... Хэжэнгын түбэй ...нгай «Уетэн» гэ... ...инструментальна ...уунын районой ...уудай делегаци, ...шуул болоно. Эдэ ...СФСР-эй ЛКСМ-...айкомой нэгдэ... Б. Цыденова ба... ...оршон байдалда ...эдкомой худэл... ...ба мүн партийн ...гэлбэрилэгшэдэй ...шуулай ба спор... ...даагша Э. Д. Бу...

...даев амаршалгын үгэ хэлэһэн байна. Тэрэшэлэн районой түүхэ, хүгжэлтэ тухай тэрэ хөөрөө. Тэрэнэй һүүлээр хоёр-гурав хаһадай туршада гала-концерт эмхидхэгдэв. Эндэ «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблинхид хатар наада гүйсэдхэжэ, зоной эльгэ удрэх жаргуулан баясуулаа. Энэ фестивалиин эхилхын урда үдэрнүүдтэ Буряадай драматическа театрай залуушуулһаа бүридэһэн концертнэ бүлэг республикынь габьяата артист Д. Бочиктоевой ударидалга доро районой дотор ажахынуудаар ябаһан байна.

Фестивалиин үедэ Б. Шойдоковой ударидалга доро уран бэлигээ, шадабариие Тулдуунай, Гүндын зондо хэжэнгынхид харуулба. Энэ фестиваль гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлөө юм. Хоёрдохи үдэртэнь аадар бороо адхараа. Хэды тиигэбшье, аукцион, «Поле чудес», КВН, бусад спортивна хэмжээ ябуулгануудые ябаһашье һонирхолтойгоор үнгэргэгдэбэ.

Олон тоото хэмжээ ябуулгануудай бороохоо боложо үнгэргэгдөөшьегүй һаань, гурбадахи үдэртэнь нарен гаража, Яруунаа нютаг сэлмэг һайхан үнгэ шарайгаараа, сэнхир хадаг шэнги огторгойгоороо, хангалтама хүһан тужаараа олоной зүрхэ сэдьхэл ябаһашье баясуулаа. Түргэн онтосоор хүхэ номин нуурай үбсүүе һэхэн, һэбшээнтэй урилдахада, хабатай даа... Энэ фестиваль дээрэ Хэжэнгын делегаци ехэ бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуулаа. КВН эмхидхэлгын үедэ 21 баяр абажа, бүлтыень шүүжэ, үнэтэ бэлэг — шанда хүртөө.

Бүхэ барилдаан эхилжэ, бүхэшүүлэй хүсэ шадал, арга хаба хараха дуратайшуул олон байба. Хүнгэн, солбон хубүүд район бүхэнэйнтөө нэрэ хүндые хамгаалан, амиды хонин шаатай түлөө нилээн ороддогто, хүсэ шадал гаргаа. Энэ барилдөөнда Хэжэнгын Арсалан Болотов Бимба Доржиев хоёр түрүүлбэ. Абсолютна чемпионой нэрэ эзэргын түлөө Арсалан Бимба хоёр барилдажа, Арсалан бар хүсэтэй, бэрхэ, барилдаха дүрэ ехэтэй байжа, хонин шанда хүртэбэ.

Фестиваль үнгэргэхэ талаар айлшад ябаһашье ороддолго гаргаа. РСФСР-эй ЛКСМ-эй райкомдо ороддоо гурбан хүн худэлнэ. Эндэ Сэгто Жамсуевай үүргэ ехэ. Үдэр һүнтүй ябажа, эзэлуушуулые ударидажа, энэ фестивальда ехэ түхеэрэлгэ хэзэ. Мүнгэ юумэнэй хомор сагта энэ фестиваль амжалтатайгаар үнгэргэгдөө.

Гэхэтэй хамта дутуу дундаануудай олон байгаашье һаань, урдаа хараалһан зорилгоо бэелүүлжэ шадаабди гэжэ фестивальда хабаадагшад удэшэлэн түүдэгэй дэргэдэхи наадам дээрэ тэмдэглэлэ һэн. Бэе бэеһээ халан һураха, һайн юумые шэлэжэ абаха, тэрэнээ ажалдаа, үетэн нүхэдтөө дамжуулан хүргэхэ тухай хөөрэлдэхэ гэшэмнай мүнөө үеын залуу халаанда тон хэрэгтэй, аша туһатай бшуу.

Э. ДАНСАРАНОВ.

Яруунаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин гэшүүд хатар харуулна; барилдаанай үе.

АВТОРАЙ фото.

ЭНЭЭНИИЕ ХҮН БҮХЭН МЭДЭХЭ ЁҺОТОЙ

РАЙОНОЙ ГАЗЕТЭНҮҮДҺЭЭ

«БАЙГААЛИ» — БАГА ПРЕДПРИЯТИ

Арадай депутадуудай районһоо Соведэй гүйсэдхомой шиидхэбэрэер район дотор үшөө нэгэ бага предприяти бүридэлдэ абтаха болобо. Районой байгаалиин баялигуудые комплексноор хэрэглэхэ талаар байгуулагдаһан шэнэ предприяти «Байгаали» гэзд нэрлэгдээ. Тус предприяти Шаралдай һуурында худэлхэ. Үйлэдбэриин «Промохота» нэгэдэл, «Забайкалец» совхоз, Мухар-Шэбэрэй ой модоной ажахы, райсоведэй гүйсэдхом эмхидхэн байгуулагшадынь болонхой.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИН ТҮРҮҮЛНЭ

Байгша оной зургаан һарын хугасаа соо Мухар-Шэбэрэй сельсоведтэ 102 залуу айл бүлэ нэмэбэ гэжэ тэмдэглүүлбэ. Энэмнай эндэ һая нааша үзэгдөөгүй ехэ үрэ дүн гээшэ [Мухар-Шэбэрэй «Ленинэй зам» газетэнһээ].

ЗОЛТОЙ УША?

Лотерейн биледүүдые худалдажа абахадаа, заал һаа нэгэ юумэ шүүхэ ёһотойб гэжэ һанаха хүнүүд үсөөн аабза. Гэбэшье...

«Заречный» совхозой механизатор Сергей Аюшеев ДОСААФ-ай лотерейн билет юрэл абаһан аад, «Жигули» машина шүүжэрхёо.

ҺАЙНДЭРЭЙ УРДАХАНА

Зэдын комбинадай профсоюзай эмхи тус комбинадта олон жэлдэ худэлһэн худэлмэриилэдтөө «Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалай ветеран» гэһэн нэрэ эзэргэ олгодог болохо тухай шиидхэбэри 1987 ондо абаһан юм

Энэ хүндэтэ нэрэ эзэргэ хадаа жэлдээ нэгэ дахин — мэргэжэлтэ һайндэр болохо «Металлургын үдэр» олгогдохо заабаритай һэн.

Һаяхан тэмдэглэгдэһэн эдэ һайндэрөөр Зэдын комбинадай олохон худэлмэриилэгшэд иимэ нэрэ эзэргэдэ хүртэбэ.

Иимэ нэрэ эзэргэдэ хүртэһэн ажалшад Ажалай алдар. сольн музейн Хүндэтэ дэбтэртэ оруулагдадаг болохонь.

[Захааминай «Ажалай туг» газетэнһээ].

ХЛОР—ХОРОТО БОДОС

Хлор ногоон шара үнгэтэй газ юм. Уһан соо муугаар хайладаг. Тумэрые түргэн жэбэруулдэг. Агаарһаа 2,5 дахин шахуу хүндэ. Доро газарта, илангаяа подвал, тоннель соо суглардаг. 1 килограмм хлорһоо 316 литр газ бии болодог. Хлор дүрэдэггүй. Зүгөөр хлортой амһарта халаагаа һаа, тэһэржэ болохо. Хлорой амһарта соо-һоо халижа гараа һаа, уһа мүрэн, гол горход бузарлагдаха байна. Энэнь хүнэй элүүр энхэдэ, бэе махабадта аюултай. Хлороор амилаа һаа, хүн үхэжэ болохо. Хлор хүнэй нюдэндэ, арһанда муугаар нулөөлдэг. Хүнэй уушхан соо оробол, ханяалгадаг, бөөлжүүлдэг, нюдэ зреэлүүлдэг байна.

Хэрбээ хлорой газарта адхарбал, ойронь огто хүрэжэ болохогүй. Гадна дүрэжэ боломорр юумэ саашань болгоко хэрэгтэй. Халдабарита зоно соо противогаз, тусхай костюм, резинэ сабхи, бээлэй, шлёмгүйгөөр орожо огто болохогүй байна.

Хэрбээ хлорой түмэр зам шадер адхараа һаань, ойрдо байһан вагонине аюулгүй газарта дары гаргаха хэрэгтэй. Газай гаражал байгаа һаань, тэрэнние тогтоохын тула тусхай уһан хэрэглэгдэдэг юм. Газай таража үрдеэгүй байхада, 200 метр радиустай газар амяарлан таһалха ёһотой. Аюул усалай болоһон газарта газһаа хамгаалха албанай худэлмэриилэгшэдые дары дуудаха, хүн зондо мэдээсэхэ, тэдэнние аюулгүй газарта абаашаха юм. Гадна хүнүүд аварийн болоһон газарай һэбшээ, һалхинай дээдэ талада байха эзэргэтэй, мүн набтар газарта байжа болохогүй. Тинхэдэ хүн бүхэн бэе бэедээ түрүүшын туһа хүргэжэ шадаха ёһотой.

Хлортой амһартануудыг бүлэг бүлэгөөрөө хадаглагдаха ёһотой юм. Гадна тэдэнэй захада заабол үлүү амһартануудыг байрлуулаа. Тиигэжэ энэ хобр хэмжээн тэнсүүригүй болохой. Эдеэ хоолой магазинуудыг соо һайн шанартай зүйлнүүдтэ изэмжэ худалдадаг муу зүйлнүүд бии болоо һэн. Харин тэндэ кооперативуудай болон үмсын элдэб зүйлнүүд худалдагдана.

Гэбэшье худалдаа наймаанай техническэ баазые бэхижүүлгэдэ мянган гү, али миллион түхэриг гаргашалхаяа айһанай хэрэгтэй. Һалбариин хоёрдохи хуби болохо базаа, хүргэгшэнүүд болон хранилищинуудые бариха шухала. Үигэрэгшэ жэлнүүдэй туршада Шэтэ, Комсомольск-на-Амуре, Сыктывкар, Белгород, Корсаково, Кисловодск, Москва хотонуудта хүргэгшэнүүд бариргдахай. Архангельск, Астрахань, Липецк, Курск, Саратов, Эрхүү, Ярославль болон бусад хэдэн хотонуудта эд бараа хадагалха складууд бариргдаа.

Эдэнэй объект бүхэнэйнь хараалгадаһан болзорһоо удаан бариргдаһан байна. Жэшээ болгон Грозный хотын универмаг хараад үзэе. Тэрэнние 1976 онһоо хойшо барина, ашаглалгада туршааха болзорынь гурбадахи жэлээ хойшолуулагдана. Иимэ жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Дундаршагуй арга боломжотой, хүсэ ехэтэй эмхинүүд худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые хүргэдэхэ, хэрэг хойшо татаһан. СССР-эй Геологиин министерство Тюмениин областьто худалдаа наймаанай складуудые бариха түсэб ороддоо 20 процент дүүргээ гэжэ үнэнэшэхын аргагүй. Харин тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд хүн зондо анхарха шухала гэжэ саг үргэлжэ хэлэжэ байдаг шуу. Худалдаа наймаанай материально-техническэ баазын хүгжэлтые гансашье барилгашад тодорхойлно бэшэ. Технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг предприятинуудһаа ехэ юумэн дулдыдахэ болоно. Россин худалдаа наймаанай предприятинууд 2,1 миллион нимэ түхеэрэлгэтэй юм. Тэрэнэй ехэнхи хубинь шэнэ, ашаглагдаһаар табан жэл болоодүй. Техникын ашаар хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэрүүлжэ, 130 мянгаад хүниие гар ажалһаа сүлөөлһэн байна. Гэбэшье 1,5 миллион хүдэлмэришэд иимэ ажал хэһэн зандаа. Тиимэһээ баярлахамнай эртэ.

Худалдаа наймаанай-технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэгдэнгүйгөөр нэгэшье ехэ суглаан гү, али конференци үнгэрөөгүй. Түбэй ведомствэнүүдэй томо-томо хүтэлбэрилэгшэдые энэ асуудал хөөрөдэшье һонирхуулдаггүй юм. Байдалаа һайжаруулха зорилготойгоор худалдаа наймаанай һалбариннуд өөрынгөө предприятинууд дээрэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалга эмхидхэһэн байна.

Мүнөө олохон магазинуудта аали намдуу болонхой. Наймаашад ажалайнгаа үедэ һанаа амар хоорондоо хөөрөлдэжэ һуудаг. Гэбэшье хүн зониие хангаха зорилготой эдэ предприятинуудта эд бараан элбэгжэжэ, хүлгөөтэй хаһа бусаха гэжэ найданабди.

И. ПРОХОРОВ,
ТАСС-ай корр.

ҺАЙЖАРХАЛ ЁҺОТОЙ

...н шэнэдхэлгын үедэ ...аймаанда ба ниитын ...э хүн зоной хандал... ...гүй. Гэбэшье эд ба... ...эг ба хоморынь тэ... ...далдадаг эмхинүүд... ...данагүй гэжэ мүнөө ...ойлгохо болоо. Про... ...ть болон худөө ажа... ...анһаа ехэ бараа ху... ...аргагүй бшуу. Мүн ...ба столовонуудай, ...хүргэшэнүүдэй, ...худэлмэри хангадаг ...эрэлгэнүүдэй дуталда... ...гада, хүн зониие ху... ...аймаанай талаар һай... ...ахын аргагүй шахуу. ...аанай тон хомор бо... ...ан үедэшье худалдаа ...ба ниитын эдеэ хоо... ...атериально-техническэ ...хүгжөөхэ асуудал һал... ...ан зорилгонуудай нэ... ...аа үлэнэ. Эд бараан ...бии болохо гэзд ком... ...ууд найдана. Теэд тэ... ...ежа-тушаан абаха, ха... ...гэшэбибди! Дайнай һүүндэ үнгэрһэн хэдэн арбаад жэлэй туршада «бүгэдэнэй эрилтэ хангагдаг һалбариннуудэ» шухала бэшэ гэжэ тоологдодог, эгээн һүүлшын эзлжээндэ тэдэнние барижа захалдаг байгаа бшуу. Республикадэ худалдаа наймаанай предприятинууд саг үргэлжэ дуталдажа байдаг. Магазинууд, илангаяа барилгын шэнэ районуудай магазинууд хэмжээнһээ хоёр-гурба дахин ехэ бараа худалдана.

Үйлэдбэриин һуларжа, эд бараанай хомор болоожо байха үедэшье хангалтын түрүү арга түхэлнүүд хэрэглэгдэнэгүй; һалбариин материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдэнэгүй. Гэхэтэй хамта үнгэрэгшэ табан жэлдэ энэ худэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһэн, зарим нютагуудта бүри эдэбхитэйгээр ябуулогдаһан байна. РСФСР-тэ худалдаа наймаанай талмайнууд 1,9 миллион дүрбэлжэн метрээр үргэдхэгдөө. Урдахи табан жэлдэнь энэ хэмжээн 1,3 миллион дүрбэлжэн метр байһан юм. Хотын мянган хүндэ абаад үзэхэ болоо һаа, 7,5 хуби болоно.

Сагай эрилтээр худалдаа наймаанай предприятинуудай түхэл шэнжэ хубилаа. Мүнөө холимол бараанай магазинуудые олоор бариг болонхой. Россида 1100 шахуу иимэ магазин тоологдоно. Тэдэнние олоор ашаглалгада туршаахада, худалдан абагшадай бэээ хангажа абадаг эд бараанай хэмжээн дээшэлэн байна. Иимэ магазинуудта кафе ба буфедүүд эмхидхэгдэдэг. Табан жэлэй туршада тэдэнэй тоо 1,8 дахин олошороо. «Эдэ шэнэ магазинуудта эд бараан элбэг байгаа һаа, ямар ха һэм» гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Теэд эд бараан хомор, гэбэшье тэдэнние худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Тэрэншье ойлгосотой: үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада үүн бүхэнэй мүнгэнэй олзо оршо 48,7 хуби, харин эд бараа үйлэдбэриилгэ республикын хүн бүхэндэ 40,5 хуби дээшэлэн байна. Тиигэжэ энэ хобр хэмжээн тэнсүүригүй болонхой. Эдеэ хоолой магазинуудыг соо һайн шанартай зүйлнүүдтэ изэмжэ худалдадаг муу зүйлнүүд бии болоо һэн. Харин тэндэ кооперативуудай болон үмсын элдэб зүйлнүүд худалдагдана.

Гэбэшье худалдаа наймаанай техническэ баазые бэхижүүлгэдэ мянган гү, али миллион түхэриг гаргашалхаяа айһанай хэрэгтэй. Һалбариин хоёрдохи хуби болохо базаа, хүргэгшэнүүд болон хранилищинуудые бариха шухала. Үигэрэгшэ жэлнүүдэй туршада Шэтэ, Комсомольск-на-Амуре, Сыктывкар, Белгород, Корсаково, Кисловодск, Москва хотонуудта хүргэгшэнүүд бариг дахай. Архангельск, Астрахань, Липецк, Курск, Саратов, Эрхүү, Ярославль болон бусад хэдэн хотонуудта эд бараа хадагалха складууд бариг даа.

Эдэнэй объект бүхэнэйнь хараалгадаһан болзорһоо удаан бариг даһан байна. Жэшээ болгон Грозный хотын универмаг хараад үзэе. Тэрэнние 1976 онһоо хойшо барина, ашаглалгада туршааха болзорынь гурбадахи жэлээ хойшолуулагдана. Иимэ жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Дундаршагуй арга боломжотой, хүсэ ехэтэй эмхинүүд худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые хүргэдэхэ, хэрэг хойшо татаһан. СССР-эй Геологиин министерство Тюмениин областьто худалдаа наймаанай складуудые бариха түсэб ороддоо 20 процент дүүргээ гэжэ үнэнэшэхын аргагүй. Харин тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд хүн зондо анхарха шухала гэжэ саг үргэлжэ хэлэжэ байдаг шуу. Худалдаа наймаанай материально-техническэ баазын хүгжэлтые гансашье барилгашад тодорхойлно бэшэ. Технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг предприятинуудһаа ехэ юумэн дулдыдахэ болоно. Россин худалдаа наймаанай предприятинууд 2,1 миллион нимэ түхеэрэлгэтэй юм. Тэрэнэй ехэнхи хубинь шэнэ, ашаглагдаһаар табан жэл болоодүй. Техникын ашаар хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэрүүлжэ, 130 мянгаад хүниие гар ажалһаа сүлөөлһэн байна. Гэбэшье 1,5 миллион хүдэлмэришэд иимэ ажал хэһэн зандаа. Тиимэһээ баярлахамнай эртэ.

Худалдаа наймаанай-технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэгдэнгүйгөөр нэгэшье ехэ суглаан гү, али конференци үнгэрөөгүй. Түбэй ведомствэнүүдэй томо-томо хүтэлбэрилэгшэдые энэ асуудал хөөрөдэшье һонирхуулдаггүй юм. Байдалаа һайжаруулха зорилготойгоор худалдаа наймаанай һалбариннуд өөрынгөө предприятинууд дээрэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалга эмхидхэһэн байна.

Мүнөө олохон магазинуудта аали намдуу болонхой. Наймаашад ажалайнгаа үедэ һанаа амар хоорондоо хөөрөлдэжэ һуудаг. Гэбэшье хүн зониие хангаха зорилготой эдэ предприятинуудта эд бараан элбэгжэжэ, хүлгөөтэй хаһа бусаха гэжэ найданабди.

И. ПРОХОРОВ,
ТАСС-ай корр.

Bur-Mongolin Unen
Бурят-Монголой ҮНЭН
БУРЯАД ҮНЭН
70 жэлэй ойдо

Түүхын хуудаһанууд
1933 он

Хилын саана

ФАШИС ГИТЛЕР—ГЕРМАНИИН ЗАСАГАЙ ТУРУУ

АЖАХЫН АГУУ ШЭРҮҮН КРИЗИС, ЭНЭЭНҺЭЭ УДХАЛҺАН ХУБИСХАЛЫН ҮРНИЛТЭ БОЛ ГЕРМАНИИН БУРЖУЙНАРЫЕ АЛИ БОЛОХООР ФАШИСЖАХА ЗАМДА ОРУУЛЖАЙ

БЕРЛИН 2 (Т). «Вольво» агентствын мэдээсэхэнь: «президент (һунгуулиин хаан) Гинденбург бол нацанал-социалистнарын (фашистнарын) ударидагша Адолифа Гитлер ба урид засагын түрүү байһан фон-Папен хоёрые дуудажа, үни удаан ярилдаа хэбэ. Президент Гинденбург бол Адолифа Гитлерыги рейхсканцлер (засагын түрүү) болгожо, Гитлерын дурадхалын ёһоор засагын газарын дооро дүрсагдаһан тушаал зэргыги олобо гэбэл: фон-Папен — засагын түрүүги орлогшо ба Пруссиин империин комиссар, Фон-Нейрат — гадаада хэрэгын министер, націоналиста Фрик — дотоодо хэрэгын министр, грааф фон-Шаверин — финансын министер, Крозик — арадын ажахын министер, націоналис намын ударидагша Гугенберг — хоол тэжээлын министер, генераал — лейтенэнт фон Блиумберг—рейхсверын (сэрэгын) министер, «Булад һүлдэ» гэжэ эмхиин ударидагша Зельдт—ажал хөдөлмөриин министер, націонал-социалиста Геринг — портфельгүй агаар замын комиссар ба Пруссиин дотоодо хэрэгын министер, Эльде фон-Ребенаах — почто ба харилсаа нэбтэрэлгын министер, Ерике — хөдөлмөригүй ябадалтай тэмсэхэ министер зангаараа үлэжэй.

(февралиин 7)

КРЫМДЭХИ ЕВРЕЙН КОЛХОЗУУД ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЖЭ БАЙНА

СЕМФИРООПОЛИ 3(Т). Комземын[1] баталһан түсэбэй ёһоор, 1931 он дотор 1000 еврей айлнууд, бүлэнэртэй хамта 5000 хүн Крымдэ нүүлгэгдэһэн байна. Ороохото тарьяанай тарилгые ехэдхэхынгээ хажуугаар Крымдэхи нүүлгэн һуулгагдаһан еврейн колхозууд бол огородыын тарилга ехэдхэхэ хэрэгтэ һайтар һанаа табижай. Мүнөө жэлдэ 2000 га газар дээрэ нэмэн, шэнээр огород тариха гэбэ, мүн 400 га люцернэ тариха. Түүнэй гадна 400 га газар дээрэ виноград ба 200 га газар дээрэ бэшэ жэмэсүүдые тариха гэжэ түсэблэбэ.

(февралиин 5).

[1] Комзем — комиссариат земледелия

МАНАЙ ГАБШАГАЙШУУД МҮРЫСЭЖЭ БАЙНА

Хориин аймагын дэргэдэхи «Үнэн» сониной бригадын гэшүүд Раднажаб Бимбын, Дарма-Ринчен Дамдины гэгшэд бидэнэр өөһэдынгөө хоорондо социалис мүрысөөгын гэрээ[1] бэшэг баталха ушар, дооро дурсагдаһан «6» зүйлын худэлмэриие хоёр талаһаа һорин гүйсэдхэхын тула гэбэл:

1. 10—10 шэнэ бэшэгшэдые бэлдэхэ.
2. 50—50 хэһэг «Үнэниие» захюулха.
3. «Үнэндэ» — 30—30, ханын сониндо — 10—10 зүйл бэшэхэ.
4. 8 урдаа улас түрын хэшээлдээ[2] ябаха.
5. Хэблэл сониной тухай арад зоной дунда 5—5 удаа элидхэл табиха.
6. Бэшэгшэдэй 3 бригада эмхидхэхэ ба гүйсэдхэхэ болзор 33 оной март 2 хүрэтэр. Энүүниие гүйсэдхэлгын хабаата газарнуудһаа абаһан справкын үндэһөөр шалгахые «Үнэнэй» хороое эринэ.

Мүрысөөндэ гар табигшад тусхай бэшэгшэ Раднажаб Бимбын ба худөө бэшэгшэ Дарма-Ринчен Дамдины.

(февралиин 8)

[1] гэрээ-хэлсээн.
[2] Улас түрын хэшээл — политһуралсал.

Ажаглалта. Тус мэдээсэл соо дурдагдаһан габшагайшуудай нэгэниинь—Раднажаб Бимбын (Бимбаев) байгша оной майн 16-да 80 наһа гүйсэжэ, тэрээн тухай ехэ статья газетэдэмнай майн 17-до толилогдоо һэн.

ДЭЭДЭ-ҮДЫН ЯАРМАГТА ЯМАРААР БАРААН ГАРАХАБ?

* Дээдэ-Удын эхиндүгээр яармагын базаарта 1500 центнер маханы зүйл, 17 центнер өөхэ тоно, 2450 килограмм шубууны маха, 1075 центнер загаса, 360 центнер огородын эдеэ, 50000 штук үндэгэ, 90 центнер мөөгэ—һархяаг гараха.

* Хүүхэдын комиссиин мастерскойнууд болбол 320 мянган түхэриг эдэлэл базаар дээрэ гаргаха гэбэл: 8 мянган түхэриг өөрһөө үйлдэһэн хэрэгсэлнүүд, 100 мянган түхэриг эшэгы гутал, 12 мянган түхэриг эшэгы, 6 мянган түхэриг оймһо, шляпка; 10 мянган түхэриг шабар ба лиис (жесть) һабанууд, 2 мянган түхэриг стол шэрээны зүйлнүүд ба түб складһаа 20 мянган түхэриг эдэлэл гаргагдана.

* Зүүн Сибириин ангай арһанай холбоон бол ангай арһа бэлэдхэлые урагшадахын ушарта яармаг дээрэ 8 мянган тухэриг бараа хаяна. гэбэл: 1600 тухэриг буд, 500 тухэриг сэмбэ, 300 тухэриг бутархай эдлэлнүүд, 1230 тухэриг /зуруул, папирос, мохоорхо. Мүн баһа 1500 тухэриг буу, дари мэтын агнуурийн зүйлнүүд, 400 тухэриг арһан булгайр гутал ба 1500 тухэриг буса эдлэлнүүд. Түүнэй гаднай 15 мянганай арһан хубсаһануудые гаргана.

* Худөө ажалые хангаха холбоонһоо 17 мянган тухэриг эдлэб хуллоожын тоногууд ба машинануудые гаргана.

* Гоорто[1] бол яармаг дээрэ гаргаха 950 мянган тухэриг даалгабариие гүйсэдхэхын ушарта тон хомор эдлэлнүүд болохо 610 мянган тухэриг буд, 112 мянган тухэриг жэжэг бутархай хэрэгсэлнүүд, 100 мянган тухэриг галоошо гаргана. Мүн галантерейн эдлэл 20 мянган тухэриг, 40 мянган тухэриг пряник шэхэр, 22 мянган тухэриг зэс (зэд) гуулин һаба, 35 мянган тухэриг муйлз.

* Ремзаводой барилгын худэлмэришэдэй кооператив бол өөрынгөө павильон нэгэжэ, түүн дээрэ 100 мянган тухэриг эдлэл гаргана.

* Модоны үйлэдбэриин, химиин холбоон бол 50 мянган тухэриг тухай эдлэлнүүдые (дабирхай, смола) яармаг дээрэ гаргана.

* Гарын ажаүйлэдбэриин кооперацa бол 160 мянган тухэриг үргэн хэрэгсэлын эд бараа яармагта гаргана.

* Заһабариин байшаны ажалын һалбари бол 50 мянган тухэриг жэжэг үйлэдбэриин шанартай эдлэлнүүдые базаар дээрэ гаргана.

(февралиин 5)

[1] Гоорто — городской торговый отдел (?)

ТАСС: түби дэлхэй мүнөөдэр

ПРАГА

Һаяын сагта түрэнэй болон кооперативна предприятинууд мэргэжэлтэй ажалшад үсөөрхэ гээд хүлеэхэ ёһотой. Социологическа шэнжэлэлгын үедэ асуудалда харюусагшадай ороддоол 29 хубинь түрэнэй завод дээрэ ажаллаха дуратай байһанаа элируулээ. 61 хубинь үмсын фирмэнүүдтэ ажаллаха хүсэлтэй. Бусадынь энэ талаар тодорхой һанамжагүй байгаа.

МЕХИКЭ

Ороной найман штадта Африкаһаа ниидэжэ ерэһэн алуурша зугынүүдэй тохёолдуулһан хохидолһоо боложо, Мексикэ мёд гадаадада гаргаха талаар түрүү һуурия алдаба. Засаг турын хэмжээ ябуулганууде абаһан байбашье, эдэ хорото зугынүүдые тогтоохо арга олдоогүй.

Мексикын мёдой шанар доошолжо, дэлхэйн дэлгүүр дээрэ нэгэ тоннын сэн 3 мянган доллар хүрэтэр доошолһон байна. Урдань тэрэ 5—6 мянган долларто хүрэдэг байһан юм.

ВАШИНГТОН.

Харин түрэнүүдтэ энэрхы ёһоной туһаламжа үзүүлхэ программын ёһоор США-гай Оборонын министерство һүүлэй хахад һарын туршада Чад республикада, Советскэ Союзай Грузиин болон Арменийн Республикануудта, мүн Эфиопидо медикаментнүүдые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, майхангуудые, хүнжэлнүүдые болон бусад эд бараа сэрэгэй самолёдуудаар зөөнэ. Америкыи сэрэгэй ведомствэнүүдтэ тарааһан тусгаар мэдээсэл соо энээн тухай хэлэгдэнэ.

ВАРШАВА.

«Трактор бүтээн гаргадаг Польшын предприятинууд тухай һаяын сагта түсгаар шиидхэбэри абаагүй һаань, энэ һалбариин ажалша коллектив

СОЁЛОЙ ҺОНИН

СЭЭЖЭ ДУУРЭН, СЭДЬХЭЛЭЭ БАЯЖУУЛАН...

Зунай гастрольнууд бидэнэй хүдөөгэй зонтой ябуулдаг гол хүдэлмэри болоно. Хүдөө нютагаар сээжэ дуурэн, сэдьхэлээ баяжуулан ябажа, түрэл болоһон хотоёо бусаһандаа баяртайбди. Мүнөө зун манай булэг (хүтэлбэрилэгшэнь — Буряадай ССР-эй габьяата артист Д. Бочиктоев) Хэжэнгын, Яруунын, Хориин районуудаар гастрольдо ябажа ерээ. Хамта дээрээ 18 хүн ябалсаба.

Манай бүлэгтэ Буряадай республикын арадай артистнар С. Уладаева, Б-Д. Будаев, мүн залуу артистнар ябажа, уран бэлигтэеэ зониие танилсуулаа. А. П. Чеховэй рассказуудаар найруулагдан табигдаһан «Баһал эдюулжэрхибэл даа...» гэһэн зүжэг (режиссёрынь С. Б. Хажитов), тиихэдэ концертнэ программа харуулаабди. Шогтой хүхюун багахан хэнэгүүдтэ наадаһан мэдээжэ артистнууд С. Уладаева, Б-Д. Будаев, залуу артистнууд Ж. Гармажапова, С. Жамбалов, Э. Жамбалова, бусад бэрхэ наадаараа олондо һайшаагдаа.

Тиихэдэ концертнэ программа соомнай дуулуулуд, шог ёгто рассказууд, шүлэгүүд, зүжэгүүдһээ хэнэгүүд, сценкэнүүд олон байгаа гэжэ тэмдэглэхээр. С. Уладаевагай гүйсэдхэһэн дуунуудые шагнагшад халуун альга ташалгаар үгтаа. Жамбаловатанай гэр бүлын дуулаһан дуунууд олондо мэдээжэ болонохой юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө зохёоһон дуунуудые гитарын дэмжэлгэ доро гоёор дуулаба.

Гансашье соёлой байшан, клууудта манай артистнууд уран бэлигээ харуулаа бэшэ, мүн концерт, наадаараа «Сурхарбаанай» һайндэрые шэмэглээ. Жэшээлбэл, Хэжэнгын, Нарһатын зоной эмхидхэһэн «Сурхарбаанай» найр наадөнуудта хабаадажа, аллга дуугаа тэдээндэ зорюулһан байна. Тиихэдэ Үльдэргэ нютагта «Коммунизм» колхозой 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан концертдэ Д. Бочиктоев, Жамбаловтанай гэр бүлэ хабаадаа һэн. Буряад нютаг тухай шүлэг би үльдэргынхидтэ уншажа үгөөб.

Д. ДАМПИЛОВ,
Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай артист.

ЗАЛУУГАЙНГАА БЭЛИГ, АБЬЯАС, АЛДАХАГҮЙ

Арадай дуунуудые хонгёо һайхан хоолойгоор ханхинуулдаг, «Буряадай гургалдай» гэжэ нэршэһэн гайхалтай дуушан Буда-Ханда Дашиевагай дуулахые шагнаагүй хүн Буряад орондо үсөөн ёһотой. Тэрэнэй иратүү гоёор гүйсэдхэһэн» «Сэлгеэхэн Мозоймнай», «Тэргынгээ холисоогой...», «Айлшалуулаарай», түрэл арадаймнай бусад дуунуудые хэдэн үеын зон дуратайгаар дууладаг юм. Пластинка дээрэ бэшэгдэһэн дуунуудынь олон айлда ханхинажа байдаг.

Мүнөө олон жэлэй туршада түрэл болоһон Яруунынгаа түбэй соёлой байшанда Б-Х. Жигмитова (Дашиева) амжалтатайгаар ажаллана. Буряадай ССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Улаан-Үдэдэ эмхидхэгдэһэн найр, наадануудта схэ эдэбхитэйгээр хабаадагдаг байна. Хүгжэм, дуунай буряад инструментнүүдэй «Алтаргана» [Улаан-Үдэ] гэһэн ансамблиин гэшүүдтэй хамта олон дуунуудые тэрэ гүйсэдхэдэг юм. Залуугайнгаа бэлиг шадабари, абьяас алдаагүй, олон шэнэ залуу дуушадые һургажа байдаг эдэбхитэй соёлшон Б-Х. Т. Жигмитова үшөө олон һайхан дуунуудые шагнагшадтаа бэлэглэхэ байха.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай ССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Б-Х. Т. Жигмитова Нарһата тосхондо һаяхан үнэргэгдэһэн залуушуулай фестивальда хабаадажа байна.

Э. БУДАЕВАЙ фото.

РОК-ХҮГЖЭМДЭ ДУРАТАЙШУУЛДА

Рок-хүгжэмдэ дуратайшуул мүнөө зундаа урматай байна ёһотой. Бүри һаяхан «Маршал», «Старый примус» гэжэ бүлэгүүдэй концертнүүд хотымнай эгээл схэ стадион дээрэ үнэргэгдөө гүб даа. Тэндэ бэлигтэй дуушан Рома Жуков дуулажа, суглараг шадые баясуулһан байгаа. Тиихэтэй хамта эдэ удэрнүүдтэ үшөө нэгэ мэдээжэ бүлэг дуушад, хүгжэмшэд айлшалханҮ. Республикымнай 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион дээрэ «Комбинация» гэжэ рок-бүлэгэй концертнүүд августын 8—9-нэй үдэрнүүдтэ болохо юм.

Энэ бүлэг тухай тобшохоноор.

Бүлэгэй гүйсэдхэдэг дуунуудай үгыень Александр Шишинин, хүгжэмыень Виталий Окороков бэшэнхэй. Энэ бүлэгэй түхэл шарайе тодорхойлһон дуунууд гэхэдэ, «Бү мартаарай», «Рашн гёрлз», «Американ бой» гэгшэд мүн.

Концертнэ программада хабаадаха гол дуушан—Саша Айвазов. Һаһаар залуушье һаа (хүбүүн, 18-тай), дуушан олондо мэдээжэ болонхой. Тэрэ хөёр суранзата альбом гаргуулаһан. «Лилия сэсэгүүд», «Нэмтэй хатара» гээд тэдэнь гаршаглагданхай. Мүнөө үедэ залуу дуушан эршэмтэйгээр хүдэлһөөр. Композиторнууд А. Морозов, А. Назаров, И. Крестовский, поэдууд Л. Рубальская, М. Рябинин, А. Поперечный гэгшэдэй бэшэһэн дуунуудые Саша Айвазов дууладаг юм.

Манай залуу дуушан Америкэ хөёр удаа ошожо ерэнхэй. Түрүүшынхиеэ 1989 ондо ошоо һэн.

Дээрэ дурсагдагша бүлэгнөө гадна, үшөө нэгэ —«Биоконструктор» гэжэ бүлэг энэ концертдэ хабаадаха юм. Александр Яковлев энэ бүлэгые эмхидхэжэ, мүнөө ударидадаг. Тэдэнэй гүйсэдхэһэн «Гравитатор», «Үдэшын блюз», «Бюрократ» болон бусад дуунуудые хотымнай зон, илангаяа залуушуул дуратайгаар шагнаха бээ.

Н. ЕГЕРЬ.

САНСАРЫН ХҮРДЭ-ЭКРАНДА

Буряад орон тухаймнай хоорэһэн «Сансарын хүрдэ» [«Круг сансары»] гэжэ баримтата фильмые манай республиканска киновидео-нэгэдэл наймаална. Тэрэ Зүүн Сибириин кинохроникын студиндa буулгагданхай.

«Сансарын хүрдэ» гээшые юун гэжэ ойлгохо ёһотойб гэхэдэ, буддын шажанай ёһоор хадаа дэлхэй дээрэ мүндэлһэн бүхы юумэн хосордоггүй, харин дахинаа хубилан түрэдэг гэһэн удхатай. Манай буряад арадай һалажа, һандаржа байһан соёлоо, хэлэ бэшэгээ дахинаа һэргээжэ байһан тухай тус фильм хоорэнэ.

Тиихэдэ һаяар гушаад онуудта Ивалгын дасанда боложо байһан хурал, Ивалгын, Агын болон Анаагай дасангуудай мүнөө үеын байдал мүн лэ тэндэ харуулагдана.

Фильмын горитой хубинь Хэжэнгын райондо хабаатай. Юундэб гэхэдэ, Загаһатын уран зураша Данзан Дондоков, Могсохон һууриндахи арадай музей эмхидхэһэн Цырен-Намжил Очиров болон Хэжэнгын бусад элитэ хүнүүд тухай тус фильмһээ мэдэжэ абаха байнат.

Буддын соёлой гол хуби гэжэ харагдаха, Зүүн зүгэй медицинэ эндэ мүн лэ анхарагданхай.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын, оперо ба баледэй театрнуудай артистнууд «Сансарын хүрдэ» гэжэ картина соохи үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадалсана.

Фильмын сценариин авторнууд Баяр Жигмытов Марк Сергеев хөёр, режиссёрынь Сергей Пинигин.

Тус фильмын сэн хэлсээнэй үндэһөөр тодорхойлогдохо.

В. ПАВЛОВА.

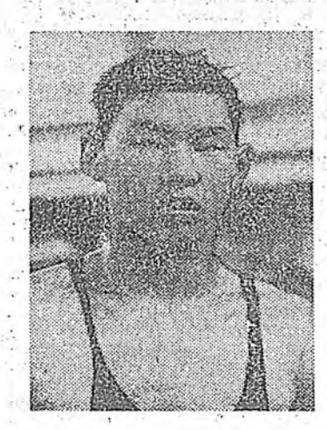

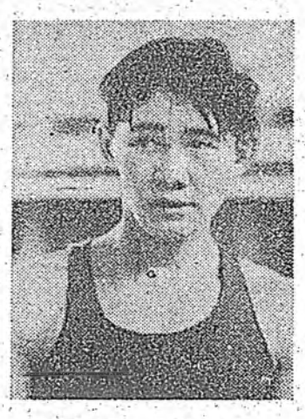

«Байгал-91»

БЭЕЛҺЭН ХҮСЭЛЭН

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө залуушуулай дунда боксоор бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн Улаан-Удын хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой соёлой-спортын комплекс соо боложо дүүрэбэ. 29 командын 122 бэлигтэй бэрхэ залуу боксер хабаадана гэжэ мэдээсээ һэмди. Байгша ондо хариин түрэнүүд соohоо гансал Монголой түлөөлэгшэд айлшаар бууба. Хойто жэл Хитадай, Турциин, Финляндиин, Японой боксернүүд ерэхээр хүлеэгдэнэ. Тиихэдэнь манай заншалта наадан уласхоорондын мүрысөөн болохо юм.

Энэ жэлдэ мүрысөөн яһала һайнаар эмхидхэгдэжэ, түгэсхэлэй нааданда хабаадаһан аяар 16 хүбүүд, тэрэ тоодо манай Буряад оронһоо 8 залуу боксер зүрхэ сэдьхэлэйнгээ үнинэй хүсэлэн бэелүүлжэ, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ гэжэ репортажайнгаа эхиндэ уншагшадтаа дуулгаха байнабди. Наадалай дүүрэжэ байха үедэ хэһэн тобшохон хөөрэлдөөнүүдые дурадахамнай.

Мүрысөөнэй ахамад судьягай орлогшо, Буряад оронһоо боксоор СССР-эй спортын түрүүшын мастер Бадма Жигмитов:

— Манай олон хүбүүд түгэсхэлэй нааданда гараба, илангаяа хүдөөгэй боксернууд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба. Нэн түрүүн Захааминай, Яруунын, Загарайн, Кабанскын районуудай тренернүүд Сергей Васильев, Цырен Цындыжапов, Георгий Оскорбин, Владимир Маковеев гэгшэд зохёохы ёһоор, эдэбхитэй һайнаар хүдэлнэ. Городто Балдан Буянтуев, Александр Бадмацыренов, Виктор Намжилов гэгшэд ажалаа һайнаар эмхидхэнэ. Урда тээнь яһала һайн гэжэ тоологдодог байһан Хориин, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Бэшүүрэй районуудһаа түлөөлэгшэд хомор байба.

Бүхэсоюзна категориин судья Бедалы АЛЫМКУЛОВ [Бишкек хото]:

— Би 1989 ондо танай заншалта наадандa судья байһан хүм. Тэрэ үетэй сасуулхада, спортсменүүдэй мэргэжэл шадабари ургаа, судьянарай шиидхэбэри тодо нарин болоо.

Боксоор МНР-эй найма дахин чемпион, Ази Түбкин чемпион, Москвагай Олимпиадада түгэсхэлэй нааданай дүрбэнэй нэгэ хубида гарагша, уласхоорондын классай спортын мастер, республиканска категориин судья Галсандоржийн БАТБИЛЭГ:

— Залуу боксернуудые хүмүүжүүлжэ байһан схэ хэрэгтэй наадан гээшэ. Манай спортсменүүд хабаадахадаа, схэ һургаал абана. Судьянэр уласхоорондын ёһо гуримуудые, дүримүүдые гүйсэд һайнаар баримталнагүй гэхэ байнаб. Энэ хадаа минии һанамжа юм бээ... РСФСР-эй зоныи нааданай мүнгэн медальда хүртэгшэ Владислав Цыбиков (Улаан-Үдэ) залуушуулай дундаһаа МНР-эй чемпион, спортынмастер Ганбатын Ариунболдые эгээл хүнгэн шэгнүүртэ илажа, схэ амжалта туйлаба.

Олимпиин халаанай һургуулинуудай дундаһаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаһан Борис Садаев (Закаменск) эдиршүүл соohоо РСФСР-эй чемпион Цырен Лодоевтой (Яруына) тулалдахадаа, тэнсүү шанга, ана-мана тэмсэлдэ шүүжэ гараа.

Красноярскда болоһон бүхэсоюзна мүрысөөндэ илагша, Шэтэдэ үнэргэгдэһэн уласхоорондын нааданда мүнгэн медальда хүртэгшэ Родион Хертек (Кызыл) эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, үсэд нэтэрүү боксер юм. Гэбэшье тэрэ Данзан Чойжинимаевай жэншэдгүй һайн хамгаалалтые дабажа шадабагүй.

Манай нютагай хубууд Иван Меленьтьев Юрий Гаврилов хөёр хүнгэншэг шэгнүүртэ гое һайханаар наадажа, ГОРСПОРТКОМИТЕДЭЙ тусхай шанда хүртэбэ. Мэнэ һаяхан Москвагай гүрэнэй физкультурын институдта һурахаяа ороһон Ю. Гаврилов хүндэ нюдаргатай байжа, хөёр дахин нокдаунда оруулжа, түрүү һуури эзэлһэн байха юм. Энэ амжалтадань тэрэнэй тренернүүд—эсэгэнь Бата Гаврилов, Дулэан Бабудоржиев гэгшэд өхэ габьяатай.

Хүнгэн шэгнүүртэ Олег Майоров (Ленинград) Алдар Доржиев (Закаменск) хөёр оксо ооһэдын арга дүрэтэй байһанаа харуулаа. Эндэ Алдар нүгөөдэһөө бушуу түргэн байжа, судьянарай зүгһөө халуунаар дэмжэгдэбэ.

Нааданай хахад финалда 63,5 килограммай шэгнүүртэ нүхэрөө нокдаунда оруулжа шүүһэн Кемеровэй Андрей Матюжов Шэтын областиин Боржоhоо ерэһэн Руфат Хузахметовтэй мүрысэхэ болобо. Энэнь бэлээр мухөөгөө абтахаар бэшэ, баһал һайн наада харуулдаг боксер юм. Наадалай эхилэн сасуу, эдэ хоёрой дунда шанга тулалдаан болоо даа. Эндэ Андрей нүгөөдэеэ нокдаунда оруулхадаа бага зэргэ амарба хэбэртэй. Тиигэһээр хөёрдохиёо нокдаунда оруулжа, диилэхэдээ ехэер баясаба. Тэрэ «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөнэй чемпион болохоhоо гадна, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ ха юм.

— Та хөёр наадахал һаа наадагты. Юундэ бэе бэедээ добтолногүйбта?— гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья А. В. Кривошеев рингэ гараһан Смахтин Глотов хөёрто һануулга хэбэ.

Нээрээшье, эдэ хөёр нэгэ хотоhоо ерэһэн дээрэһээ бэе бээ дүмэжэ, боксын һайн наада харуулбагүй. Тиигэһээр байгар Смахтинай тренер Фетисов полотенциеэ үргэжэ, Глотовынь илаһанда тоологдоо. Эдэ хоёр 67 килограммда наадаһан байха юм.

71 килограммай шэгнүүртэ мүрысэһэн Улаан-Удын Александр Бачин Эрхүүгэй Вадим Ханхалаевые очкогоор илажа, «Забайкалец» гэжэ спортын клубай тренернүүд СССР-эй спортын мастер Балдан Буянтуев Александр Бадмацыренов хөёроо аргагүйгөөр баясуулба.

Түгэсхэлэй нааданай шэмэг болоһон һүүлшын уулзалга ордондо сугларагшадые хүжэрлуулэа. 81 килограммай шэгнүүртэ наадахаяа Волгодоной Сергей Слизкой МНР-эй Дамдинай Зула хөёр рингдэ гараба ха юм. «Алтан бээлэй» гэжэ спортын клубай гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Дамдинжавай Бандиин һурган хүмүүжүүлһэн Зула бэрхэ боксер байнаная түрүүшын удэрһөө харуулһан гээшэ. Тиимэһээ сугларагшадта альга ташалгаар үгтагдан, рингдэ гараба. Наадакшье эхилжэ, хөёр боксер һайн хамгаалга, добтолгоёо харуулна. Эндэ МНР-эй спортсменэй булюу байһаниинь абаһаар лэ харагдака. Зүгөөр «диилэбэб» гэлтэгүй, нүхэрэйнгөө добтолгые хёрхо мэргэнээр хараже, тодо, зуб харюу үгэхэл хэрэгтэй ха юм. Хэлтад гэбэл, өөрөө нокдаун гү, али нокаудташье ороhо үшар яһала олоор үзэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ гурбан раундын туошада үргэлжэлһэн шанга тулалдаае сугларагшад амяа даран хараа бэлэй. Гонгын абяан зэдэлжэ, уулзалта дүүрэбэ. Бүхы судьянэрай һанамжаар Зула илажа, «Байгал-91-нэй» чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ бшуу.

— Бүхы наадан яһала һайнаар үнэгэрбэ. Зарим судьянуудай эрмээр хэдэн боксернуудни шүүгдэжэ, урма хуханба. Теэд яахаб даа, спорт хадаа спорт ха юм,— гэжэ МНР-эй «Алтан бээлэйн» клубай ахалагша тренер Д. Бандиин хөөрөө һэн.

Энээгээр хэдэн удэр үргэлжэлһэн мүрысөөн дүүрэжэ, эрхимлэгшэдэтнь «Байгал» журналай чемпионой алтан, хөёрдохи, гурбадахи һууриэзэлгшэдтэ мүнгэн, бронзо медальнууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба. Тиихэдэ хотын предприятиинуудай, эмхи зургаануудай тогтоohон шэнгүүд спортсменүүдтэ барюулагдажа, боксдо дуратай хотын ажалшадта, айлшадта һайшаагдаба. Буряадай ССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд, нэгэ шэгнүүртэ наадаһан Б. Садаев Ц. Лодоев хоёрто «Эгээл һайхан наада харуулһанай түлөө» шангууд барюулагдаа. Тиихэдэ Кемеровэ хотоhоо ерэһэн Андрей Матюжов «Мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксёр» гэжэ тоологдоод, «Буряад үнэн» газетын тогтоohон шанда хүртэбэ. «Илалта туйлахые эрмэлзэгшэ» гэһэн шан Родион Хертегтэ (Кызыл) олгогдоо.

Мүрысөөнэй секретариат (ахамад секретарнь В. А. Кузьмин (Красноярск) һайнаар хүдэлөө гээд онсолон тэмдэглэлтэй.

Б. М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Байгал-91» мурысөөнэй чемпионууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Августын киноафиша

ЁҺОТОЙЛ ЭРЭШУУЛЭЭРЭЭ ШАЛГАРДАГ

Август һарымнай кинорепертуар гол түлэб хариин оронуудай фильмһээ бүридэнэ. Гэхэ зуура тэдэнэй олонхинь США-гай кинолентэнүүд болоно. Жэшээлхэдэ, кино харагшые удхаараа яһала олон юумэндэ һургаха шадалтай, хүхюу зугаатайшье «Деловая женщина» гэжэ комеди һонирхолтой байха. Тэрэнэй гол герой — урагшагүй залуу басаган. Эрьехэ наран эзлжээтэ гэдэгтэл, нэгэтэ тэрэ айхабтар зуб алхам хэжэ, зол жаргалай харгыда гарана. Ондоогоор хэлэхэ болоо һаа, энэмнай мүнөө үеын Золушкын түүхэ болоно бшуу.

Түс фильм Америкын киноэкрануудта амжалтатайгаар табигдаһан байна. Энэнь юунһээ эхитэйб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тон бэрхэ режиссер Майк Николс тэрэниие найруулан табяа, хөёрдохёор, бэлиг шадабаряараа онсо шалгарһан Сигурни Унвер эдир Мелани Гриффит хөёр эдэ эхэнэрнүүдэй гол рольнуудые гүйсэдхэйэн байна.

Режиссер М. Николс «Выпускник», «Кто боится Вирджинии Вульф?», «Силквуд» болон бусад һонин фильмүүдые табиһан юм. Тэдэнь Америкэдэ, мүн бусад оронуудта ямар амжалтатай байһан гээшэб? Зүгөөр совет прокадай тэдэнэй нэгыеньшье абаагүйнь харамтай.

Американ фильмүүд юуниһээшье тунхаридаггүй, эрэлхэг зоригтой, шадал шандаһатай, хүсэтэй, ёһотойл эрэшүүлээрээ алдаршадаг гээд үнэнь хэлэхэ хэрэгтэй. Фильм бүхэндэнь шахуу мүнөө үеын Робин Гудууд бии ха юм. Жэшээлэн, «Взять живым или мертвым» гэжэ ушаралта картина абаад үзээ. Гол геройнь болохо Рэнди ямар сэбэр, зоригтой гээшэб? Бээ үргэлжэ һоридог, бэлдэдэг заншалтай. Тэрэнэй алхам бүхэниие каринаар хаража, амиды гараһай, диилэһэй гэжэ хүсэжэ һуухатнай сохом лэ.

Удаадахи картина «Методичный убийца» гэжэ нэрэтэй. Эндэ гайхалтай һонин хөёр ондоо оршон байдалда ороhоидол болохот. Нэгэдэхеэр, мэргэжэл түгэс фото-зураг абагшын, хөёрдохёор, маньякалууршанай хэрэг үйлэһөө нимэ байдал тохёолдоно.

Зураг буулгагша жэгтэйхэн харатай байха юм. Зурагыетнай буулгажа, хэтэдээ таниие мунхэлхэм гэжэ мэхэлээд, эгээл сэбэр, эгээл зохидхон басагадые тэрэ гэртээ уридаг байгаа. Үнэн дээрээ хайрата тэдэ басагадай фото-зураг наһан соонь һүүлшынь зураг болодог байшоо.

Хурсахан сюжедтэй «Гадюка» гэжэ фильмые политическэ детектив гэмээр. Үбгэнэйнгөө гэнтэ наһа барашаһаниие гайхаһан Лаура һамганиинь үйдхарта оруулһан бодото байдалайнгаа шалтагаан тухай бодомжолжо эхилнэ. Хэды зануулба, харваалгабашье, эхэнэр гансаараа мүрдэлгэ хэжэ ороно. Нэгэтэ тэрэ гэртээ документнүүдтэй папка оложорхибо. Тэдэ саарһануудтай танилсаад байхадаа, үбгэнэйнгөө ЦРУ-гай нюуса албанда хүдэлдэг байһые мэдэбэ. Уданшьегүй нэгэ газетын корреспонденттэй уулзахадаа, ушарыень бултыень ойлгобо. Үбгэниинь яагаашье һаа, дан муу хүн бэшэ байшоо. Ямаршье гэм эзэмгүй хүнүүдые буудаха хэрэгтэ хабаадаһаа арсаад, нюуса материалнуудые корреспондентдэ дамжуулха гэһэн байгаа бшуу.

Лаурын ябадал нүгөө таладань (дайсадтань) мэдэгдэнэ. Тэдэнэр эрэлхэг зоригтой Лаурын хойноhоо «агнажа» эхилнэ...

«Первичное зло» гэжэ фильмын үйлэ хэрэг Нью-Йоркдо үнгэрнэ. Монахуудай сектэ юу хэдэг байгааб, хүнүүд юундэ ямаршье һурагүйгөөр үгы болодог байгааб? Энэ кино хараходаа, эдэ асуудалнуудта харюу олохот.

Франциин энеэдэтэйшье, уйдхартайшье үйлэ хэрэгүүдтэй «Бум-II» гэжэ фильмын үргэлжэлэл болохо «Бум» энэ һарада дурадхагдана. Түрүүшын фильмһээ хойшо хөёр жэлэй үнгэрһэн хойно уйдадахи үйлэ хэрэгүүд болобо. ВИК хүбүүндэл адли үхибүүн байһанаа зохидхон басаган болошоо. 15-тай болонхой. Эхэ эсэгэ хөёрынь һалаа һандараашьегүй. Тиигэбэшье уулзалганууд, нулимса, таалалдаан, сэдьхэлээ нээлгэ гэхэ мэтэ таһарнагүй. 87 наһатай хүгшэн эжэнь ажабайдалда горитой хубилалтанууд болоhон байха. «Бум-II» гэжэ картиные харагты.

Франци Итали хөёрой хамтын «Студентка» гэжэ фильм һонирхолтой байха. Софи Марсо гол рольдонь наадана.

Студентка Валентина наяад онуудай Франциин залуу басагадай нэгэн лэ ааб даа. Тэрэ университедтэ һуража байха зуураа, һургуулида заажа, хүсөөг хилээмэеэ олоно. Валентина һанаһанаа табихагүй, эрмэлзэл ехэтэй басаган юм. Иимэ шадамар бэрхэ басаган аад, хүнгэншэг бодолтой, залуу композитортай удаан саг соо холбоорисолдоно...

Саашань совет фильмүүдhээ дурдахада, «Бес», Англиин «Багдадский вор» гэжэ картинанууд харуулагдаха. Һүүлшынхинь экранда аяар 1939 ондо гараһан юм гээд һануулая. Тиихэдэ тэрэниие Англиин кинорежиссер ба продюсер Александр Корд найруулан табиһан байгаа. Харин эды олон жэлэй үнгэрһэн хойно хэдэн киностудинуудай, хэдэн режиссернүүдай хамтын хүсөөр «Багдаадай хулгайшан» дахинаа экранда гараба гээшэ.

Энэ һарада мүн энэдхэг кино харахабди. Тэрэмнай хөёр залуу хубүүдэй хуби зояан тухай хөөрэһэн «Двое заключенных» гэһэн фильм болоно. Наркотигуудые худалдадаг хүйхэршүүлтэй тэмсэхэ һэдэлгэтэй ябаһна энэ хөёр хубүүд эсэсэй эсэстэ ооһэдөө түрмын ооорто хаягдашана.

Август һарын кинорепертуар тобшо тэдыгээр иимэл даа.

В. ПАВЛОВА.

ПРАВДА Бурятии мүнөөдэрэй номерто

«Түрэһэн үдэрөөршни, Ильинка!»— иимэ гаршаг доро Ильинскэ острогой 335 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мэдээсэл үгтэбэ.

«Азиатска биржын» отделени Улаан-Баатарта нээгдэбэ. Энэ хадаа тус биржын зургаадахи, хилын саадахи түрүүшын отделени мүн болоно. «Азиин биржэ» хилэ гаталба» гэһэн мэдээсэл энээн тухай тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

«Ерээдүйтэй хани барисаан» — газетын корреспондент А. Базархандаевай зураглал иимэ гаршаатай.

РСФСР-эй Президентын Указ тухай юристнүүдэй һанамжа номерто бии.

Кабанскын райгүйсэдкомой соёлой талаар комитедэй түрүүлэгшэ Л. Рюмкина соёлгээрэлэй, кино болон спортын эмхинүүдые нэгэдхэхэ талаар республикын Министрнүүдэй Соведэй захиралтын хэр бэлүүлэгдэжэ байһан тухай бэшэнэ.

Хальмагай драмын театрай зүжэг тухай А. Бабетовэй шэнжэлэл, мэдээсэлнүүд, сонсолнууд — дүрбэдэхи нюурта.

Сэнсиг экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглоо». 10.00 — «Странствие в ночи» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи ба 2-дохи серинүүд. 11.25 — Бидэ бэдэрхэмнай. 12.00— Чемпионуудтай хамта. 12.15 — Хүүгэдэй хүгжэмэй клуб. 13.00 — Шэнэ һониной албан. 13.15 — Шуухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 13.30 — Баримтата видеофильм. 16.15 — «Явление» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 17.25 — Баримтата фильм. 17.45 — Хүгжэмэй алтан нөөсэ. 18.25 — «Горе бояться — счастья не видать» — хүүгэдтэ фильм. 2-дохи сери. 19.30 — Шэнэ һониной албан. 19.45 — Упасхоорондын дамжуулга. 20.30 — Мультфильм. 20.40—«Странствие в ночи» — 2-дохи серия. 22.40—Шуу... хөөрэлдөөн. ...дуу гүйсэдхэ... «Ялта-91» ... конкурс. 01.... ...дын шэнжэ...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.... настика. 9.20 — ... сэдхэнэ. 9.35 — ... 9.55—Баримтата ... — Палохай ... Адам Смит... 11.20 — «Хо... һайханай фильм ... Россин теле... Баримтата ... деофильм. ... сьевтай ... «Мишка, ма... хүүгэдтэ ... 2-дохи фильм ... лагша класс... зорюулагдаһ... дамжуулга. ... дени. «Кон...

Эмхидхэн байгуулагшад: Буряадай ССР-эй Верховно Совет, Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай республиканска ...

Редакторай орлогшо
П. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес:
670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23. «Буряад үнэн» газетын редакци

Редакциин телефонууд: редакторай—2-50-96, приемныи — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин — 2-50-62, секретариадай — 2-66-76, таһагууд: нинтын-политическэ—2-34-05 [даагшань], 2-61-35, 2-56-23, 2-67-81; социально-экономическа —2-64-36 [даагшань], 2-63-86, 2-69-58; соёлой, ардэмэй болон һургуулинуудай — 2-60-21 [даагшань], 2-57-63; олонхитэй хүдэлмэриин ба мэдээсэлэй—2-54-93 [даагшань], 2-34-05, 2-67-81; оршуулгын — 2-60-91; коммерческэ — 2-69-58; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй [выпускающинуудай]—2-35-95, манай корреспондентнүүд: Барга жанда —91-1-44, Закаменскда—31-61, Агинскда —3-40-69. КПСС-эй рескомой хэблэлэй телефонууд: директор — 2-37-32, бухгалтери—2-33-77, пахта—2-56-62.

Газетэ жэлдэ 260 дахин гараха
Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй
Газетын индекс 50901. Тираж 6500
Хэблэлдэ үшөөгдөһөн саг: 01.40.

Буряадай ССР-эй Госкомиздадай республиканска типографидa газетэ барагдан хэблэгдэбэ. Директорэйнь телефон 2-40-45.